

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν πρῶτα χρυσᾷ 40· διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δραχμαὶ 40.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου ἀνεὺ ἐτέρας ὑποχρεώσεως.
Τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ τοῦ Συλλόγου εὐρισκόμενον ἐν τῇ Σχολῇ Κ. Διαλεισμά ἐν τῇ συνοικίᾳ Πλάκας, ὁδῷ Ἀθριανοῦ,
εἶνε ἀναικτὸν καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς 8—10 π. μ., κατὰ δὲ τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ.
Ἐὰν χειρόγραφα οὐδέποτε ἐπιστρέφονται.

ΦΥΛΛΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1887

Ὁ μὴ ἐπιστρέφων καὶ τὸ βίον τοῦτο
φύλλον θεωρεῖται συνδρομητὴς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κρίσεις τοῦ πανταχοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου περὶ τῆς
ἀ' Αναπλάσεως.—Ἐπιστολὴ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.—Ὅδοι-
πορικαὶ ἐντυπώσεις (ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη).—Διάλογος
δύο φοιτητῶν περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ μετὰ ποιήματος
(ὑπὸ Κ. Διαλεισμά).—Οἱ ὀρθόδοξοι προσηλυτίζονται
ἐγκαταλείψιμνοι.—Ἐποδοχὴ ἀ' Αναπλάσεως.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Ἀναγράφωμεν κατωτέρω κατὰ χρονολογικὴν
τάξιν τὰς κρίσεις τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἐκ τῶν
ἑφημερίδων ὅσαι ἐπέμφοσαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ
Συλλόγου ἢ ἄλλως περιῆλθον εἰς χεῖρας ἡμῶν.

Ἡ «Ὀρα» ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 12 Ὀκτωβρίου
ἐδημοσίευσεν ἀπλῶς τὰ περιεχόμενα τοῦ περιο-
δικοῦ. Ὁμοίως καὶ ἡ «Νέα Ἐφημερίς». Ἡ δὲ
«Ἐφημερίς» ἐποίησά το ἀπλῆν ἀναγγελίαν τῆς
συστάσεως τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ
περιοδικοῦ ὡς περιέχοντος πραγματείας ἠθικο-
φιλοσοφικᾶς.

Ἡ δὲ «Ἀκρόπολις» ἔγραψε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ
τὰ ἑξῆς :

Ἀπὸ πέρυσιν ἐτι ὕψισται ἐν Ἀθήναις Σύλλογος
ἀ' ἀναπλασις σκοπῶν ἀνὰ συντελέτη εἰς τὴν ἀνά-
πλασιν καὶ διοργάνωσιν τῆς κοινωνίας διὰ τοῦ χρι-
στιανισμοῦ ἐξυπηρετουμένου ὑπὸ τῶν ἐπιστημῶν καὶ
τεχνῶν. Ὁ Σύλλογος ἐξέδωκεν ἤδη τοὺς δύο πρῶ-
τους ἀριθμοὺς τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ του ἐν ἐνὶ
ταύτῃ. Ὁ Σύλλογος οὗτος ἀριθμεῖ μέλη μεταξὺ τῶν
ἐπιλέκτων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, δικαστικούς,
στρατιωτικούς, λογίους, ἐμπόρους, ἐπιστήμονας. Τὸ
δὲ περιοδικὸν του συντάσσεται μετὰ πολλῆς ἐπιμε-
λείας καὶ φαίνεται μὲ τὸν καιρὸν ὅ' ἀποδῆ τὸ δρα-
στικώτερον ὄργανον πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ
Συλλόγου. Ὁ γνωστὸς κ. Ἰ. Σκαλτσούνης δημοσιεύει

ῥορὰν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστολὴν περὶ τῆς ἀθέτουχης
ἐπιστήμης καὶ τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ ἐπέ-
της κ. Κού. Καράκαλος λαμπρὸν ἄρθρον περὶ τῆς
ἠθικοποιήσεως τῆς κοινωνίας ὡς προκρίτου παρά-
γοντος τῆς δικαστικῆς ἀναπλάσεως. Ὁ κ. Μ. Παλα-
νός θερμότητος σκέψεις περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ ἐνοση-
μεν λέγοντες ἀνάπλασιν καὶ ὁ κ. Κ. Διαλεισμά γλ-
αυρὸν ἄρθρον περὶ τῶν τριῶν ἀναπλαστικῶν δυνάμεων.
Συγχαίρωμεν καὶ τὸν Σύλλογον καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ
περιοδικοῦ του κ' ἐλπίζομεν ἐπὶ τὴν ἀναμορφωτικὴν
ἐργασίαν του νὰ μὴ μείνη νεκρά, ἀλλὰ νὰ φανῆ ὅτι
δρᾷ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν τῆς ἀναπλάσεως σημαίαν ἐπ'
ἀγαθῆς τῆς κοινωνίας.

Καὶ ὁ εὐδίων ἀναγγέλλων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἰδρυ-
σιν τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν ἐκδόσιν τοῦ περιοδικοῦ
του θεωρεῖ μὲν τὸν σκοπὸν τῆς ἀ' ἀναπλάσεως ὡς ἀ-
γαθὸν εἰς ἄκρον καὶ ἐπαινετὸν, νομίζει δὲ τὸν κύκλον
τῆς ἐνεργείας αὐτῆς λίαν εὐρὴν καὶ εἰς ἄκρον ἀόριστον,
ὅθεν καταδεικνύων πόσον κίλοστατον εἶναι τὸ ἔργον τῆς
ἀναπλάσεως τῆς κοινωνίας, συμβουλεύει τοὺς ἰδρυτάς
νὰ ὀρίσωσι κύκλον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἥτις ἀόρι-
στον, πρὸ πάντων δὲ πρακτικώτερον καὶ νὰ μὴ προ-
βάλλωσιν ἀξιώσεις δυσκαταρθέτους.

Ἡ δὲ «Πρωία» τῆς 13 γράφει τὰ ἑξῆς :

Ἀπροχθὺς ἐξεδόθη νέον μηνιαῖον περιοδικὸν ἢ ἀ' ἀ-
νάπλασιν ἐκδοόμενον ὑπὸ τοῦ πέρυσιν συστάσαντος ὁμωνύ-
μου Συλλόγου. Ἐν τοῖς δυοῖς πρώτοις τεύχεσιν ὁμοῦ
ἐκδοθεὶς διατυπῶνται εὐκρινῶς ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλό-
γου ἐξ ἀποσπασμάτων εὐληθμένων ἐκ τοῦ καταστα-
τικοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ σκοπὸς συνίσταται, καθ' ἃ
καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ Συλλόγου δηλοῖ, εἰς τὴν ἀνά-
πλασιν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς κοινωνίας διὰ τοῦ χρι-
στιανισμοῦ, ἐξυπηρετουμένου ὑπὸ τῶν ἐπιστημῶν καὶ
τεχνῶν, ἐν ἁρμονίᾳ κανονικῆς συνυπαρχουσῶν καὶ
συνεργουσῶν, ἐκάστου τὸ ἑαυτοῦ ποιούντος ἄνευ
συγκρούσεως πρὸς τὸ ἕτερον. Μετὰ τοῦτο ἔπονται
ἀξιοπρόσιστα καὶ τερπνότερα ἄρθρα ὑπὸ ἐγκρίτων
καλῶν γεγραμμένα, μελῶν τοῦ Συλλόγου, δια-
κεκριμένων λογίων τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς,
προσφορώτατα πρὸς ἐπιτελεῖν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλ-
λόγου. Τὰ μέλη τοῦδε ἀποτελοῦντα τὸν Σύλλογον
μέλη, περὶ τὰ 300, εἰσὶν ἐπιστήμονες, φοιτηταί, ἐμ-
ποροὶ καὶ βιομήχανοι. Γνωρίζοντες τινα τῶν ἀπο-
τελούντων τὸν Σύλλογον τοῦτον πρόσωπα, τὸ εὐ-
κρινὲς αὐτῶν καὶ δραστήριον, τὴν ἄκρον αὐτῶν φι-
λοκατρίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα, το-

φωσις των δημοσίων ήθων όφελονται εις την εν τη οικογενεια μετουσίωσιν του χριστιανικού πνεύματος και εις την επικράτησιν των ευαγγελικών αρχών εν τω ήθνικώ βίω. Η εκκλησία δέν δεσπόζει εν τη πολιτεία, αλλά και οικογενειαρχαι και ιερεις και ποιμένες και δημοσιογράφοι και διδάσκαλοι εργάζονται και απευθύνουσι τās ενεργείας και διδασκαλίας των εις την πρακτικήν εφαρμογήν των ευαγγελικών αρχών διά της αναπτύξεως του θρησκευτικού συναισθήματος, οι δέ της πολιτείας άρχοντες προνοούντες περί της παιδεύσεως του κλήρου και της αξιοπρεπούς των ποιμένων συντηρήσεως, ενισχύουσι τās πνευματικές τούτων ενεργείας και διά της πληρώσεως των καθήκόντων της έξωτερικής λειτουργίας και διά της επικλήσεως των θρησκευτικών αρχών κατά την διεξαγωγήν των κοσμικών έργων των. Ούτω δέ είδομεν κατά τās τελευταίας έορτάς τον μὲν αντιπρόσωπον της δημοκρατίας της Γενεύης λαμβάνοντα ως θέμα του λόγου του την μεταξύ θρησκείας και επιστήμης ύφισταμένην άμονίαν, τον δέ πρόεδρον της Ομοσπονδίας λέγοντα ενώπιον του διπλωματικού σώματος, «δι' ήμās το ύψηλόν αξίωμα, ετι θέλωτε ίνα παιώσιν ήμίν οι άνθρωποι και ήμεις η ποιεíte αυτοίς υιοίς», δέν είνε μόνον προφητικόν λόγιον ή μεταφυσικόν δόγμα, άλλ', ένσάρκωθεν εν τω ήθνικώ ήμῶν βίω, κατέστη και δημοκρατικόν ευαγγέλιον, κατευγάζον τὰ πάθη των κομμάτων, προστατεύον τὰ δίκαια της μειονότητας και τηρούν την στάθμην της δικαιοσύνης εν τη πολιτείᾳ.»

Διελθών το τελευταίον θέρος εις την κομφοπολιν Βέ, νέας έχον περιστάσεις όπως θαιμάσω την εργατικότητα των Έλβετών, την λιτότητα του βίου των, την πειθαρχίαν των τάξεων, το σέβας εις τούς κειμένους νόμους, την φειδύν περί τās δαπάνας των δημοσίων προσώδιον, την οικιακήν εν ταίς οικογενείαις τάξιν και το ύπό πάντων εκδηλούμενον αίσθημα εύλαβείας προς τούς πρεσβυτέρους και προς τούς δημοσίους λειτουργούς. Ή ύπατριδης Αμερικανός, πρό πολλών έτών άποκατασταθείς εις την Γενεύην, προς δν εξεδήλουν τās έντυπώσεις μου, «θέλετε, ελεγέ μοι ήμῶν τινά, θέλετε να γνωρίσητε την πηγάν, εξ ής άπορρέουσι πάντα τὰ κινούντα τον θαυμασμόν σας κοινωνικά φαινόμενα; Μετάβητε τās Κυριακάς εις τούς ναούς της κομποπόλεως, και θ' άκριβώσητε διά των πραγμάτων, ετι πάντα εκπηγάζουσιν από τās παραλλήλους ενεργείας των εκκλησιαστικών ποιμένων και των αρχόντων της Ομοσπονδίας προς έξαγνισμόν και άνύψωσιν του ήθικού αίσθήματος διά της ενισχύσεως και διαφωτίσεως της θρησκευτικής συνειδήσεως και διά της ύπό πάντων καταβαλλομένης ενεργείας προς άπομύωσιν εν τω πρακτικώ βίω των ήθικών του Ευαγγελίου αρχών.

Η ήθική διδάσκειται εν τούς ναούς περιβαλλομένη διά του θρησκευτικού κύρους, ή θρησκευτική αλήθεια διδάσκειται εις τās κοσμικές ήμγύρεις και συνεντεύξεις, εις τās ήφημερίδας και εις τὰ περιοδικά συγγράμματα, ή δέ λαμπρότης της εκκλησίας και το επιβλητικόν αυτής γήτρον, είνε το πρώτιστον υποκειμενον των μελετών και φροντιδών των κυβερνώντων.»

Πλην ενός άγγλικού παρεκκλησίου, τρεις ύπαρχουσιν εις την κομφοπολιν ναοί, των οι δύο των διαμαρτυρομένων, ο δέ τρίτος των δυτικών.

Την πρώτην επομένην Κυριακήν περί την θημετέβην εις ένα των ναών των διαμαρτυρομένων πλήρη πιστών καθεζομένων και εν σιωπή αναγινωσκόντων.

Ός δ' εκθέσθην, κύριός τις πλησιάσας μοι παρέδωκεν άνοικτὴν μικράν βιβλίον και επείδειξέ μοι διά της χειρός την επιγραφήν του 118ου ψαλμοῦ του Δαβιδ. Την θην ώραν επακριβώς, εισελθόντος του Ιερέως, ήγερθεις ο διευθύνων τον χορόν έτόνισε τον ύμνον, πάσαι δέ αι κυρίαί μετά τινας κυρίων συνέψαλλον εν κατανώξει τούς επομένους στίχους του επιδειχθέντος μοι ψαλμοῦ.

«Μακάριοι οι άριωμοι εν όδω οι παρευόμενοι εν νόμω Κυρίου.»

«Μακάριοι οι έξερευνώντες τὰ μαρτύρια Αύτου, εν όλη καρδίᾳ» εκζητήσουσιν Αύτόν.»

«Ού γάρ οι εργαζόμενοι την άνομίαν εν ταίς όδοις Αύτου έπορεύθησαν.»

«Νομοθέτησόν με, Κύριε, την όδόν των δικαιώματων σου και εκζητήσω αὐτήν διά παντός.»

«Συνέτισόν με και έξερευνήσω τον νόμον σου και φυλάξω αὐτόν εν όλη καρδίᾳ μου.»

«Χρηστότητα και παιδείαν και γνώσιν διδάξόν με ετι ταίς έντολαις σου έπίστευσα.»

Μετά δέ την ύμνολογίαν άναβιάς ο Ιερεύς επί του άμβωνος ανέγνω εκ του κατά Ματθαίου Ευαγγελίου την παραβολήν των ταλάντων, εξ ής ήρύσθη το υποκειμενον του λόγου του περί του κοινωνισμού των ήμερών μας (socialismo). Καταδείξας τὸ πρώτον, ετι ή εργασία ατελή και ελάχιστα παράγει, εάν δέν υποβοηθῆται εκ των έξοικονομηθέντων κεφαλαίων ύπό την μορφήν μηχανών ή προκαταβολών ή εργοστασίων, απέδειξε μετά ταῦτα το άνέφικτον της μορφώσεως κεφαλαίων άνευ της αναγνωρίσεως και του απολύτου σεβασμοῦ του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, ως και τās οικονομικές δυσχερείας όσαι πηγάζονται εκ των άπεργιών και εκ των αντιπράξεων των εργατών και κεφαλαίουχων άποβαίνουσιν ολέθριαι εις την ήθνικήν παραγωγήν, πρώτιστα δέ και μάλιστα εις την εργατικήν τάξιν. «Παρ' ήμίν, ήκολούθει λέγων ο Ιεροκήρυξ, ούδέν σημείον αυτυχώς και ούδέν σύμπτωμα της κοινωνικής ταύτης νόσου επιφάνεται, άλλ' είνε ανάγκη να γνωρίσωμεν και τὰ παράγοντα αὐτήν αίτια και τὰ εν άλλαις χώραις προκύψαντα αποτελέ-

σματα, όπως προασιτισθόμεν και άποσοθήσωμεν πάντα κίνδυνον εισβολής εις την ήμετέραν χώραν. Έάν το καλούμενον κοινωνικόν σύστημα άρρώρα εις την βελτίωσιν των μέσων του βίου και της θέσεως των εργατών και των άπορωτέρων τάξεων, θα ήτο βεβαίως το χριστιανικότερον πάντων, ο δέ άρχηγός και θεμελιωτής αὐτοῦ θα ήτο αὐτός ο Ίησοῦς. Αλλ' ύπό το πρόσχημα ενεργείας ύπερ της εργατικής τάξεως υποδαυρίζονται άπάσιαι πάθη, υποσκάπτεται το άποτελούν την κρηπίδα της κοινωνικής συμβιώσεως δικαίωμα της ιδιοκτησίας, παράγεται ο εμφύλιος πόλεμος και ή εκμηδένισις παντός στοιχείου προόδου και εκπολιτισμοῦ. Σύστημα τοιοῦτον επήγαγεν εις την Γαλλίαν και εις άλλας χώρας εκ της παραβιάσεως των ευαγγελικών αρχών και της άθετήσεως των καθιερωθέντων ύπό του χριστιανισμού κοινωνικών καθήκόντων. Διότι ο μὲν πλούσιος, άσπασύων και διασκορπίζων τὰ ύπό της θείας Προνοίας επιδαψιλευθέντα εις αὐτόν δώρα, ολίγον έσκέφθη περί της βελτιώσεως της θέσεως των άπόρων αὐτοῦ αδελφών, πρώτος δέ περιφρονήσας τὰ θρησκευτικά δόγματα και προκηφύξας ως επιστημονικές αλήθειαις τās μορίες του υλισμοῦ, υπέδειξε την όδόν εις την εργατικήν τάξιν προς άθέτησιν παντός καθήκοντος και προς άντικατάστασιν του δόγματος του κοινωνισμού, «ή ιδιοκτησία είνε κλοπή», εις τὰ δόγματα του δεκαλόγου. Τās ιδέαις ταύτας άνεπτυξεν ο Ιεροκήρυξ επί μακρόν και διά παραδειγμάτων κατέστησε καταληπτὰς εις τούς άπλουστέρους οικονομολογικές ύγειας θεωρίας περιβάλλον αὐτάς διά του κύρους της χριστιανικής αποκαλύψεως.

Την μεθεπομένην Κυριακήν έπορεύθη εις τον έτερον των ναών των διαμαρτυρομένων. Η εν τῶ ναῶ παρεύρεσις των πιστών πρό της τεταγμένης όρας, ή επικρατούσα σιωπή, ή κατάνωξις μεθ ής εκαστος αναγινώσκων προσήχετο, κατεδείκνυον, ετι ή προσφερομένη έξωτερική λατρεία ήτο εκδήλωσις ένθους αίσθήματος, ζωπράς δέ και άκραδάντου πίστεως. Ο δήμαρχος, οι δημοτικοί σύμβουλοι, ο ειρηνοδίκης, οι δύο Ιατροί της κομποπόλεως και οι διδάσκαλοι των σχολείων κατείχον ιδιαίτερας θέσεις, άμα δέ του Ιερέως εισελθόντος εις τον ναόν, εις των Ιατρών άναβιάς επί του άμβωνος ανέγνω εκ των Παροιμιών το ΙΖ' κεφ. «Κρείσσον ψαμός μεθ' ήδονής εν ειρήνῃ, ή οίκος πλήρης αγαθών και άδίκων θυμάτων μετά μάχης» κ.τ.λ. Κατά την ώραν εκείνην έμνήσθη του μεγάλου της Αγγλίας πολίτου, άνδρός παγοκοσμίου ύπολήψεως και αγάπης, αναγινώσκοντος επ' εκκλησίας τās Γραφάς και ύπηρετούντος καθ' εκάστην Κυριακήν τον λειτουργούντα ποιμένα. «Η επ' εκκλησίας αναγνώσις των Γραφών, ελεγε μοι ο κ. Γλάδστον εις Κέρκυραν κατά το 1859, δέν είνε μόνον δι' έμέ άσφαλής όδός προς

ψυχικήν επικοινωνίαν και άγνισμόν της καρδιάς, άλλ' άμα και επιτέλεσις υψίστου καθήκοντος πολίτου και οικογενειαρχου.» Μετά την άναγνώσιν ο διευθυντής του χοροῦ έτόνισε τον ύμνον, πάντες δ' έψαλλον εν πλήρει άρμονία τον 103ον ψαλμόν του Δαβιδ, εξ ου ο Ιεροκήρυξ έλαβε το θέμα της περι εργασίας ήμιλλας του, σχολιάζων τον στίχον: «Έξελεύσεται άνθρωπος επί το έργον αὐτοῦ και επί την εργασίαν αὐτοῦ έως έσπέρας.» Αποδείξας πρώτον ετι ή σωματική και διανοητική εργασία είνε καθήκον ύπό της ήθικής και της θρησκείας επιβαλλόμενον, προέβη εις την συμπαραβολήν του βίου των εργατών των πόλεων προς τον βίον των αγροτικών πληθυσμών. Η κατάσταση των πρώτων είνε κατά το φαινόμενον άνετωτέρα, αλλά πραγματι είνε πολύ δυσχεστερα της των αγροτών. Η άβεβαιότης της εργασίας, το πολυδάπανον των του βίου, αι εν ταίς μεγαλοπόλεσιν επιπολάζουσαι και καταστάσαι ένδημικαι νόσαι, το πνιγηρόν της άτμοσφαιρας των εργατικών οικημάτων, οι κίνδυνοι εις όδς εκτίθενται αι οικογένειαι των εργατών εν μέσω των παντοίου είδους πειρασμών και έλαττωμάτων εκμηδενίζουσι πάνσαν ωφέλειαν πηγάζουσας ως εκ της υπερτιμήσεως των ήμερομισθίων και πάσης άλλης απολαύσεως. Διαγράφας ακολουθως μετά πολλής εύφραδείας και μετ' αληθοῦς ένθουσιασμοῦ και δημοτικής ευγλωττίας την άγνότητα των οικογενειακών απολαύσεων, την σπουδαιότητα της διασώσεως των τέκνων από τούς κινδύνους των μεγαλοπόλεων και τὰ αγαθά εν γένει του αγροτικού βίου, κατέβλεξε πάντας, ή δέ επί των προσώπων των άκουμένων γεωργών επιχεομένη φαιδρότης ύπεδείκνυεν ένδύμουχον ψυχικήν εύφροσύνην επί τοίς λόγοις του Ιεροκήρυκος.

Την τρίτην Κυριακήν παρευρέθη εις την λειτουργίαν του δυτικού ναοῦ. Την επίδρασιν της μεταρρυθμίσεως επί του καθολικισμού παρατηρεί τις έμφανώς εις τās χώρας, εις άς υπερτερεί ο προτεσταντικός πληθυσμός. Η έλλειψις αναγλύφων εν τῶ ναῶ και ή απλότης μεθ' ής ετελείτο ή θεία μυσταγωγία, πρό παντός δέ ο τρόπος καθ' ον ο Ιερεύς έδίδαξε μετά την άνάγνωσιν του Ευαγγελίου κατεδείκνυον, ετι πνεῦμα εκκλησιαστικής ανακαινίσεως προέστατο της δυτικής της κομποπόλεως κοινότητος. Αναγνωσθέντος εκ του Ευαγγελίου του χωρίου περί της θεραπειας των δέκα λεπρών, ο Ιεροκήρυξ επιστήσας την προσοχήν των ακροατών επί της επιδειχθείσης εύγνωμοσύνης εξ ενός μόνου των θεραπευθέντων και της άχαριστίας των λοιπών, έτρεψε τον λόγον επί του άμαρτήματος της άγνωμοσύνης, λαμβάνων το ένδόξιμον εκ της εν ταίς ήμέραις μας επεπλήθους χαλαρώσεως των σχέσεων μεταξύ οικοδεσπότου και ύπηρετών. Αλλοτε οι οικοδεσπόται κατέβαλλον αληθώς μικροτέρους μισθούς,

ἀλλά διὰ τῆς πληρωμῆς τούτων δὲν ἐθεώρουν ἔξαντληθῆν τὸ πρὸς τοὺς ὑπηρετοῦντας καθῆκον, διὰ δὲ τῆς συμπεριφορᾶς των καὶ τῆς χορηγουμένης περιθάλψεως εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκείους των ἐνέπνεον εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ φρονήματος εὐλικρινοῦς ἀφοσιώσεως εἰς τε τὰ συμφέροντα καὶ εἰς τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τοῦ οἰκοδεσπότη. Οἱ ὑπηρετοῦντες ἐθεωροῦντο ἐν γένει μέλη τῆς οἰκογενείας. Ὑποδείξας τὴν ἐν ταῖς ἡμέραις μας ἐπελθούσαν μεταβολήν, ἐλάλησε διὰ μακρῶν συμβουλευθῶν εἰς μὲν τοὺς οἰκοδεσπότης ἀβρότητα συμπεριφορᾶς καὶ ἐνδεδειγμένους ἐμπιστοσύνης καὶ εὐγνώμονος ἀγάπης πρὸς τοὺς ὑπηρετοῦντας, εἰς τούτους δὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὰς ὑπηρετούμενας οἰκογενείας. Ὁ ἐξευγενισμὸς τῆς μισθοδοσίας διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἀμοιβαίων αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ πίστεως δὲν εἶνε μόνον ἔργον ἠθικὸν καὶ χριστιανικόν, ἀλλ' ἐξυπαρτεῖ συγχρόνως τὰ λήθη συμφέροντα τῶν τε ὑπηρετούντων καὶ τῶν ὑπηρετούμενων.

Μετὰ τὴν διδασχὴν, εὐεὶδῆς καὶ σεμνὴ νέα, κομψῶς ἐνδεδυμένη, λαβοῦσα τὸν δίσκον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ προϊστάμενου τῆς ἐκκλησίας, προσήλθεν εἰς πάντα τοὺς ἐν τῷ ναῷ καὶ εἰδέθη προσφορὰς ὑπὲρ τῶν πενήτων τῆς ἐφημερίας.

Ὅστις δὲ εἰς κόμην 3500 κατοίκων καθ' ὅλας τοῦ ἔτους τὰς Κυριακάς, πλὴν τῶν κατηχητικῶν μαθημάτων, τρεῖς γίνονται τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλία, καθ' ἃς συνέρχονται πάντες οἱ κάτοικοι ἐπιμένοι τῷ παραδείγματι τῶν λογίων καὶ κυβερνούντων. Οἱ δὲ πνευματικοὶ ποιμένες, οἱ πύργοι καὶ τὰ τέκνα των ὑπὸ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ ἐνδελειῆ ἑπιστησίας τῶν προϊσταμένων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, ἐφαρμόζοντες καὶ πραγματοποιοῦντες τὰς διδασκαλιὰς ἀρχὰς, ἐπισκεπτόμενοι καθ' ἑκάστην τοὺς νοσοῦντας καὶ ἀναπήρους καὶ προϊστάμενοι τῶν εὐαγῶν καὶ φιλοanthρωπικῶν καθήκοντων, εἰσι λιμπτηρὲς φαινοὶ διαφωτίζοντες τὴν ὁδὸν τῶν κοσμικῶν οἰκογενειῶν καὶ ὑποκαίοντες τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας. Εἰς τὰ περιοδικὰ συγγράμματα, εἰς τὰς ἐσπερινὰς συνακατροφὰς καὶ οἰκογενειακὰς συνεντεύξεις, τὰ περὶ τῶν γενομένων διδασχῶν καὶ θρησκευτικῶν διαλέξεων, τὰ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν βιβλικῶν καὶ θρησκευτικῶν συλλόγων καὶ ἐν γένει τὰ ἔρῳντα τῶν θρησκευτικῶν βίων εἰσι σπουδαία ἀντικείμενα ὁμιλιῶν καὶ συζητήσεων. Εἰς δὲ τὰς συνελεύσεις τῶν βουλῶν καὶ τῶν δημοτικῶν σωματείων τὰ ἐκκλησιαστικά διοικητικὰ μέτρα καὶ νομοθετήματα εἶνε τὸ πρῶτιστον τῶν κένψεων καὶ ἀποφάσεων τῶν ὑποκειμένων.

Ἄλλοι ἀναρχικοὶ καὶ ῥῶσοι μὲνεῖσται καὶ Γερμανοὶ συσταλισταὶ καὶ ὀπαδοὶ παντός ἀνοήτου καὶ καταστρεπτικοῦ συστήματος, καταχρόμενοι τῆς φιλοξένης τῶν Ἑλλήτων ἀνοχῆς, ἐπέδραμον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν πόλεων καὶ

ἐπεσκίασαν τὴν λαμπρότητα τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς βίου. Οὐχὶ δὲ τὴν Γενεῶν μόνον ἐπισκεπτόμενος, ἀλλ' ὁ μεταβαίνων εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν λοιπῶν δημοσπόνδων κρατῶν καὶ μελετῶν τὰ τοῦ ἐθνικοῦ βίου εἰς τὰς πόλεις ἀμύγοις πληθουμοῦ, εἰς τὰς κόμας καὶ ἀγροτικὰς συνοικισμούς, διαορᾷ ἐμφανῶς τὴν αἰωνίαν πηγήν, ἐξ ἧς ἀπορρέουσι τὰ ζωογόνα νάματα, δι' ὧν συντηρεῖται καὶ προάγεται ἡ εὐεξία καὶ εὐρωστία τοῦ κοινωνικοῦ σώματος τῆς Ἑλλετικῆς Ὀμοσπονδίας. Ὁ χριστιανισμὸς παρὰ τῷ Ἑλλετικῷ λαῷ δὲν εἶνε ἄπλοῦς τύπος ἱερῶν τελετῶν, οὐδὲ περιορίζεται μόνον εἰς μετασυστακὰς καὶ δογματικὰς μελέτας, ἀλλὰ ζῶσα καὶ σφριγῶσα ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἠθικὴ δὴναμις ὑπὸ μὲν τῶν δημοσιῶν ἀρχῶν ἀναπτυσσομένη διὰ τῆς μορφώσεως καὶ συντηρήσεως ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων, ὑπὸ δὲ τούτων διὰ τῶν ἱερῶν τελετῶν διὰ τῆς διδασχῆς καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος ἀνελλισσομένη ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν, ἐξαγιώνει καὶ ἀνοψοὶ τὸ ἠθικὸν φρόνημα, διαπλάσσει τὰς οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις ὡς καὶ ὑπεκφυόουσι τὴν ἀρμοδιότητα τῶν νόμων καὶ τῶν θεσμῶν τῆς πολιτείας, καθυγιάνει τὸ πρὸς τὴν πατρίδα αἰσθημα καὶ καθίσταται πηγὴ ζωοπάροχος μακαρίας ἐθνικῆς συμβιώσεως.

Ἱ. ΣΚΑΛΤΕΟΥΤΗΣ.

ΔΙΔΑΧΗ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΕΡΙ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΘΕΟΥ.

Τὸ τοῦ διαλόγου πρόσωπον : ΕΥΘΥΦΡΟΝ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

ΕΥΘ. Χαῖρε, ὦ φίλε Γεώργιε. Εὐθυχῆ θεωρῶ ἑμαυτὸν εὐρίσκων σε μόνον περιπατοῦντα ἀνά τὴν ὁμίαν ταύτην πλατείαν τῶν στύλων.

ΓΕΩΡ. Χαῖρέ μοι καὶ σὺ, ὦ Εὐθύφρον. Ἰδοὺ κατάλληλος καὶ τόπος καὶ χρόνος, ὅπως συμπεριπατοῦντες συνδιαλεχθῶμεν.

ΕΥΘ. Ναί· συνομιλοῦ. Εἶνε ἐσπέρα μεσοῦντος ἡδὴ φθινοπώρου· καὶ ὅμως νομίζει τις ἢτι εὐρίσκεται ἐν ἐσπέρα ἐαρινῇ. Νηνεμία ἀκρὰ ἀθηρία ἀνέφελος. Ἰδοὺ ἡ σελήνη ἀνακύπτει ὥραία ὄπισθεν τοῦ Ὑμητοῦ, φωτίζουσα καὶ αἰθέρας τοῦ στύλου τούτου τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τὸν Παρθενῶνα ἐκεῖνον, ἐνδοξα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα, φωτίζουσα καὶ τὸν Λυκαβηττῆν τοῦτον καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα τῆς Κορινθίας καὶ τὴν θάλασσαν ἐξείληνη τῆς Σαλαμίνος, ἀρχαιότητας προγεσσετῆρας. Θεωρῶσον κύκλω καὶ ἄνω, Γεώργιε. Οἷς ὄριζον ὑβρός! Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς μετὰ τῶν ἀστέρων σου, ὁλόος ἐξάλειος! Ἦτι εἶνε οἱ θάλα, δι' ὧν καλύπτουσιν οἱ ἄνθρωποι τοὺς καὶ οὐδ' αὐτῶν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν οὐράνιον τοῦτον ὁλόον! Διὰ

τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀπομνησθῶσι τὸν ὁλόον τοῦτον εἰς ἐπιστέγασμα τῶν καὶ των, ἀφέντες νὰ διαφαινῆται διὰ μέσου τῶν κινῶν τοῦ βάθους τοῦ αἰθέρος καὶ ἡ αἴγλη τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων. Ἄλλὰ διὰ τὴν ἐν τῷ φωτὶ τῆς σελήνης βλέπω τὴν μορφήν σου σκυθρωπὴν καὶ συνεσκιασμένην ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοῦ οὐρανοῦ τὸ φαίδρον;

ΓΕΩΡ. Θύελλα, ὦ φίλτατ' Εὐθύφρον, ἀνακύκω τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιάν μου· σὺ δὲ λίαν ἐξυδερκᾶς διείδες τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς ἐν τῷ προσώπῳ μου.

ΕΥΘ. Καὶ τίς Αἴολος ἀπέλυσε τοὺς ἀνέμους αὐτοῦ κατὰ σοῦ, ὦ Γεώργιε;

Ἐξάουδα, μὴ κεῖθε νόμ, ἵνα εἶδομεν ἄμφο.

ΓΕΩΡ. Γινώσκεις τὸν ἄνδρα καὶ ἤκουσας ἴσω; αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ Πανεπιστημίου διδάξαντος σήμερα.

ΕΥΘ. Μάλιστα. Ἐγίνωσκον, ὅτι ἐμελλε νὰ ποιῆσται σήμερα τῶν μαθημάτων του τὴν ἐναρχίαν, ἀλλ', ἐμποδίου μοι τυχόντος, δὲν ἐδυνήθη νὰ παραστῶ ἐν τῇ παραδόσει του. Ἦτι δὲ; μήπως πάλιν ἐξέχευε ὁ ἄνθρωπος τὰς συνήθεις αὐτοῦ ὑλιστικὰς ἰδέας;

ΓΕΩΡ. Ἀκριβῶς τοῦτο συνέβη.

ΕΥΘ. Ἦδὴ τὸν σάλον τῆς ψυχῆς σου ἐνόησ' Ἦλθες τὸ πρῶτον ἑφέτος εἰς Ἀθήνας ἐκ τῆς ἐπαρχίας σου, Γεώργιε· ἐκεῖ ἀνατρέφεις ὑπὸ τῶν χριστιανῶν γονέων σου ἐν εὐσεβείᾳ, ἀλλ' ἀνευ ἐπιγνώσεως· διότι οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι, οἱ ἐμμένοντες ἀνεξετάστως εἰς ὅτι παρὰ τῶν πατέρων των παρέλαβον, δὲν ἠδύναντο νὰ σοι μεταδῶσιν ἢτι δὲν εἶχον αὐτοί. Ἐκεῖ ἦσαν ἀπιστολογημένοι εἰς τὰ γυμνασιακὰ σου μαθήματα· αὐτὸ σφραγίσαντι σου ἦσαν περιωρισμένοι, διότι ὁ πατήρ σου, αὐτῆρας ἠθικῆς ἄνθρωπος, ἐπέβλεπε πᾶσαν σου κίνησιν. Τὴ φυτόν τῆς εὐσεβείας ἐφήν λιοπὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ οὐδ' αὐμὸς ἐπηρεάσθη, ἀλλ', ὡς συμβαίνει δυστυχῶς εἰς πᾶσαν τὴν νεολαίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν, τὸ φυτόν τοῦτο δὲν εὖρε τροφὴν οὔτε ἐν τῇ σχολῇ οὔτε ἐν τῷ ναῷ, ὅπως ριζώσῃ βαθέως ἐν σοὶ· διότι ἐν μὲν τοῖς σχολείοις ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν, περιπερνημένη, περιορίζεται εἰς ἑρᾶν μόνον καὶ ἀγονον ἀποστήθισιν, εἰς δὲ τοὺς ναοὺς ἡ λατρεία ψυχρὸς καὶ ἀψυχρος κατάντισε τύπος. Πῶς τὸ ζῶν παράδειγμα; ποῦ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὸ νάμα, ἵνα ποτίξῃ τὰς καρδίας τῶν πιστῶν; Ἐἶνε λοιπὸν φυτικῶς ἐπόμενον, διδασκαλία ὑλιστικὴ, τὰ πάντα τιθεμένη ἐν ἀμφιβολίᾳ, καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας προσβάλλουσα, ἐπόμενον, λέγω, νὰ ἐξεγείρῃ τοιαύτην θύελλαν εἰς καρδίαν, ὡς ἡ σὺ, Γεώργιε. Ἄλλὰ δὲν μοι λέγεις, παρακαλῶ, τί ὄρισμένως εἶπεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ ὁ ἐν Ἑλλάδι ἄνθρωπος τοῦ Δάρβιν, ὁ εὐγενῆς αὐτός των πιθήκων ἀπόγονος; Ἐκείνος αἰὼν ἔχει καὶ τὴν μανίαν του. Κατὰ τὴν ἀπωτάτην ἀρχαι-

ότητα οἱ ἄνθρωποι ἐγκλινοῦν νὰ ἀνάγοι τὸ γένος αὐτῶν εἰς τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς καὶ ἡμιθέους. Κατηντήσαμεν ἤδη εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον. Οἱ ἐκ τῶν ὑλοδοξούντων ἐνασμενίζουσι σήμερα νὰ ἀνάγοι τὸ γένος αὐτῶν εἰς τοὺς πιθήκους καὶ τὴν λοιπὴν τῶν τετραπόδων ἀγγέλην. Ἐν αὐτοῖς ἐφαρμόζεται τὸ τοῦ ἐσπεμένου ἀοιδοῦ: «Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὡν οὐ συνέκε παρασυνοβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὤμοιωθη αὐτοῖς».

ΓΕΩΡ. Καλῶς· ἀλλὰ περὶ δαρβινικῆς θεωρίας οὐδὲν σήμερα ἐλάλητες. Εἶπε μόνον ὅτι ὑπάρχει ψυχολογικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἐξήγησεν ἤδη ἡ ἐπιστήμη, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ ἔτι, καὶ ὅτι οὐδὲ ἡ ὑπαρχὴ τοῦ Θεοῦ ἀποδείχθη ἔτι ἐπιστημονικῶς. Ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει Θεός; Ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει ψυχὴ; Ταῦτα, εἶπεν, εἰσι ζητήματα ἀναπόδεικτα. Εἰτε πιστεύει τις εἰτε ἀπίσκει εἰς τὴν ὑπαρχὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς εἶνε ἀδιάφορον· οὐδέτερον καταδικάζει ἡ ἐπιστήμη. Ὁὐτως εἶπεν ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ μέχρι τοῦδε ἐνόμιζον ὅτι δὲν δύναται τις νὰ καλήτῃ ἀληθείας ἐπιστημῶν, ἀπιστῶν εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπαρχίαν, καὶ ἐπίστευον, ὅτι μόνον ἄφρον ἠδύνατο νὰ εἶπῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ: οὐκ ἔστι Θεός. Ἄλλὰ τί μαυρίζεις τώρα παρὰ καθηγητοῦ διδάσκοντος ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ πανδιδακτιρίου; Εἶνε πράγματι ἐπιστημονικῶς ἀναπόδεικτος τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπαρχὴ; καὶ δύναται τις νὰ ζῆ ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ ὡς ἄθεος ὑπὸ τῆς ἐπιστημῆς δικαιοσύμηνος; Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀφορμὴν ἐκ τοῦ εἰρημένου μαθήματος λαβόντες, πολλὰ συζητήσαμεν σήμερα μετ' ἄλλων φοιτητῶν. Οἱ μὲν τινες, περὶ ὑπαρχεως τοῦ Θεοῦ προκαίμενον, ἠδιαφύρον ἢ ἀμφέβαλλον, οἱ δ' ἄλλοι διευχυρίζοντο, ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ οὐδὲν ἄλλο ἔστιν εἰμὴ δύναμις καὶ ἰσχύς, δὴναμις τῆς ἰσχύς αἰδίως συμπεφυκτα, ἐξ αὐτῆς προοῖσιν καὶ τοὺς φυσικοὺς ἀποτελοῦσα νόμους, καθ' ὅς πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ διεξάγεται. Τὸ δὲ ἠθικὸν συμπέρασμα τῆς τοιαύτης θεωρίας εἶνε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἐκ τῆς ἰσχύς προοῖον, ἐν τῇ ἰσχύι καὶ μόνῃ ὀφείλει νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐδαιμονίαν του! Τὸ πρῶτον ἠδὴ ἐμπλεκόμενος εἰς τοιαύτας ἐγὼ συζητήσεις, δὲν εἶχον εἰ μὴ ἀσθενεὲς τινὰς λόγους νὰ ἀντιτάξω.—Ἄρες, εἶπόν μοι τέλος, τὰς μεταμονικὰς σου προλήψεις, καὶ ἔλθέ μεθ' ἡμῶν νὰ διέλθωμεν τὴν ἐσπέραν ταύτην εἰς τῆς ἡδονῆς τὰ καταγώγια. Ὑλὸς ἐσμὲν καὶ δυνάμεως μοιραῖόν τι κατασκευάσαμεν, καὶ πρὶν διαλυθῶμεν, ἔλθέ νὰ εὐφρανθῶμεν. Ἦρωθρασα ἐγὼ εἰς τοὺς λόγους τούτους, ἀνεμνήσθη τὸς τελευταίους λόγους τοῦ πατρὸς μου καὶ, χαίρατε, εἶπὼν εἰς τοὺς φίλους μου, ἀνεχώρησα.

ΕΥΘ. Καὶ τίνες εἶσι αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ πατρὸς σου, Γεώργιε;

ΓΕΩΡ. Ὅτε ἠσπαζόμενην τελευταῖον τὴν χεῖρά

του, αναχωρών εις Αθήνας, με ήσπασθη κ' εκείνος διακρυρών και λαβών με κατ'ίδίαν ειπέ μοι διά φωνής υπό λυγμών διακοπτομένης: Φεύγεις, παιδί μου, πήγαινε εις τὸ καλόν· ἡ εὐχὴ μου μαζὶ σου, καὶ ὁ Θεὸς βοηθὸς σου. Πηγαινεις εις τὰς Αθήνας· ἐκεὶ θὰ ζήσης αὐτοκέφαλος· θὰ συναναστραφῆς καλοὺς καὶ κακοὺς· πρόσχε μήπως οἱ κακοὶ φίλοι σέ παρασύρουν εις τοὺς τόπους τῆς διαφορᾶς· ἐκεὶ ἐμβαίνει τις ὑγιῆς καὶ ἐξέρχεται σαπημένος. Μὴ λησιμονῆς νὰ κάμνης τὴν προσεύχην σου· μὴ παραλείπης νὰ ἔρχεσαι εις τὴν ἐκκλησίαν σου. Ἐχεις δύο ὀφθαλμοὺς καὶ δύο ἄλλα πράγματα πολυτιμώτερα παρά τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, τὴν θρησκείαν σου καὶ τὴν ἠθικὴν σου. Τοὺς δύο αὐτοὺς πολυτίμους θησαυροὺς, τοὺς ὀποίους ἐγὼ σοῦ προσύλαττον μέχρι τούδε, πρόσχε παιδί μου, μὴ χάσης τώρα, δευ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τοῦ πατρὸς σου. Θὰ προστίμων μᾶλλον νὰ ἔμενες ἀγράμματος, θὰ προστίμων νὰ σέ ἐπανεδύλεπον τυρλὸν μᾶλλον, ἀλλ' ἔχθ' ἄθεον, ὅχι διεφθαρμένον. Πήγαινε, παιδί μου, εις τὴν εὐχὴν μου, καὶ μὴ λησιμονῆσης τὴν τελευταίαν παραγγελίαν μου. Φύλαττε τὴν θρησκείαν σου καὶ τὴν ἠθικὴν σου.

ΕΓΘ. Βόλοχμῆνος ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος. Οἱ λόγοι τοῦ ἥσαν πάντοτε συνετοὶ καὶ αἱ συμβουλαὶ τοῦ ὑπὲρ τὸν χρυσὸν τιμιώτεροι. Ἄλλὰ τί συνέβη λοιπὸν μετὰ τὴν ἀποχώρησίν σου ἀπὸ τῶν φίλων σου;

ΓΚΩΡ. Ἐκτοτε περιέρχομαι μόνος τὰς ἑδοὺς τῶν Ἀθηνῶν θύελλαν διαλογισμῶν συμπεριβάγων ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ διανοίᾳ μου. Τὰ χεῖλη μου, καὶ ἀκόντιος ἐμοῦ, συχνὰ πυκνὰ ὑποτονθορέζουσιν: Ἐἴνε λοιπὸν ἀμφίβολος ἡ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξίς; καὶ δύναται τις νὰ ζῆ ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ὡς ἄθεος ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης δικαιούμενος; Πυκνὴ νεφέλη περικαλύπτει τὸν νοῦν μου καὶ δὲν δύναμαι νὰ διῶ τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος. Ἐνίοτε ἀκύνεις ὡς ἀστραπῆς διαλάμπουσιν ἐν ἐμοί, ἀλλὰ σβέννυνται πάραυτα καὶ εἰς βαθύτερον σκότος βεθυθισμένον ἐγκαταλείπουσί με. Ἡ ψυχὴ μου κυμαίνεται, ὡ φίλτατ' Εὐθύφρον, ὡς ποτε τὸ πλοῦριον τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς Τιβεριάδας. Παρέστῃς ἐν καιρῷ. Ἐθε νὰ εἶπης ὡς Ἐκεῖνος εἰς τὸν ἄνεμον, καὶ εἰς τὸ κύμα: Σίγα· πεφίμωσο!

ΕΓΘ. Θάρσει, ἀγαπητέ μου, Γεώργιε. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ εἴνε τόσο προφανής, ὥστε οὐδὲ κὰν ἀποδείξεως δεῖται. Ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἐξ ἀρχῆς παντὶ ἀνθρώπῳ γνωστοῦ· ἀλλ' ἡ ἀρχικὴ αὕτη γνώσις μὴ προαγομένη μεθοδικῶς δι' ὀρθῆς διδασκαλίας καὶ ἀνατροφῆς, ἐπισκιαζομένη δὲ μᾶλλον διὰ προλήψεων καὶ ψευδῶν, συγχέεται καὶ ἐπισκοπιζέται. Ἐν τούτοις ἡ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον νόσις, ὡς ἡλίου ἀνατολή, διασκεδάννυσσι τὴν ἀχλύν, καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας· οὕτω κατὰ δῆλος, ὅσον καὶ ἡ

ὑπαρξίς ἡμῶν αὐτῶν, ὅσον καὶ ἡ τοῦ κόσμου ὑπαρξίς.

ΓΚΩΡ. Καὶ τίς εἴνε αὕτη ἡ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον νόσις;

ΕΓΘ. Ἡ ἀνάγουσα ἡμᾶς ἐκ τῶν σχετικῶν ἀποτελεσμάτων εἰς τὰς σχετικὰς αἰτίας καὶ ἐκ τῶν σχετικῶν αἰτίων εἰς τὴν γνώσιν τῆς ἀπολύτου αἰτίας.

ΓΚΩΡ. Δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω καλῶς.

ΕΓΘ. Θὰ ἐνοήσης ἀκριβῶς, ὅταν τὸ ἀφηρημένον εἶπω συγκεκριμένως. Ἴδου οἱ στύλοι οὗτοι τοῦ Ὀλυμπίου. Ὑπάρχουσι καὶ δὲν ἀμφιβάλλεις περὶ τούτου. Ἄλλ' ἡ ὑπαρξίς τῶν στύλων τούτων δὲν παρέχει σοὶ ἐξ ἑαυτοῦ τὴν βεβαιότητα, εἰ ὑπερῆξάν ποτε καὶ οἱ τεχνίται, ὅστινες κατασκευάσαν αὐτοὺς; ἢ μήπως ἀμφιβάλλεις περὶ τούτου;

ΓΚΩΡ. Θὰ ἦμην ἄφρων καὶ παντάπασι βλάξ, ἔάν, πιστεύων εἰς τὴν ὑπαρξίς τοῦ γεγλυμένου μαρμαροῦ, δὲν ἐπίστευον ἅμα καὶ εἰς τὴν ὑπαρξίς τοῦ γλύπτου αὐτοῦ.

ΕΓΘ. Ἐχει καλῶς. Ἴδου καὶ ὁ Παρθενῶν ἐκεῖνος. Ὑπάρχει καὶ δὲν ἀμφιβάλλεις περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ ὑπαρξίς τοῦ Παρθενῶν τούτου δὲν παρέχει σοὶ ἐξ ἑαυτοῦ τὴν βεβαιότητα, εἰ ὑπερῆξάν ποτε καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες αὐτοῦ, Ἰκτινός τις ἢ Καλλικράτης ἢ ἄλλως πῶς καλούμενοι; ἢ μήπως ἀμφιβάλλεις περὶ τοῦ δευτέρου τούτου;

ΓΚΩΡ. Οὐδαμῶς.

ΕΓΘ. Ἴδου καὶ τὸ ὄρολογίόν μου τούτου. Πιστεύων εἰς τὴν ὑπαρξίς καὶ τούτου τοῦ ὄρολογίου, δύνασαι νὰ ἀπιστῆς εἰς τὴν ὑπαρξίς τοῦ ὄρολογιοῦ τοῦ κατασκευάσαντος αὐτό;

ΓΚΩΡ. Βεβαίως ἡ ὑπαρξίς ἀμφοτέρων εἴνε ἐπίσης ἀναμφίβολος εἰς πάντα ὑγιαίνοντα τὰς φρένας.

ΕΓΘ. Τὸ ὄρολόγιον λοιπὸν τότε, ὁ Παρθενῶν ἐκεῖνος, οἱ στύλοι οὗτοί εἰσιν ἀποτελέσματα. Ὁ δὲ ὄρολογιοποιός, ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ γλύπτῃς εἰσὶ τὰ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα αἰτία. Ἐἴνε λοιπὸν ἀναμφήριστος, καὶ κατανοεῖς ἤδη ὅπερ ἔλεγον, δευ πᾶν ἀποτέλεσμα σχετικῶν μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίς τῆς σχετικῆς αὐτοῦ αἰτίας.

ΓΚΩΡ. Καὶ τίς ὁ μὴ κατανοῶν τούτου; Ἐἴνε ἀλήθεια προφανής, ψευδαφητὴ καὶ τυφλῶ δῆλη.

ΕΓΘ. Προβῶμεν ἤδη περαιτέρω. Ὁ ὄρολοποιός, ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ γλύπτῃς εἰσιν ἀνθρωποὶ γεννηθέντες ἐκ τῶν γονέων αὐτῶν. Ὡστε εἰσὶ μὲν ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν, εἰσὶ δὲ αἰτία ὡς πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν. Διὰ τούτου ὁ ἀνθρώπος λέγεται σχετικῶν αἰτίων, ὅν ἀποτέλεσμα ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ. Ἡ γενεὰ λοιπὸν τῶν συγγόνων ἀνθρώπων ἐγεννήθη ἐκ προγενεστέρων καὶ ἐκεῖνη ἐξ ἄλλης καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς μέχρι τῆς πρώτης γενεᾶς καὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων.

ΓΚΩΡ. Καὶ τί ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ μὴ παρα-

δεχθῶμεν τὴν ἀπειρίαν τῶν γενεῶν; Δὲν δύναται τις νὰ εἶπῃ, δευ δὲν ὑπερῆξεν οὐδέποτε ἐποχὴ, καθ' ἣν νὰ μὴ ὑπάρχουσιν ἀνθρωποὶ ἐπὶ τῆς γῆς;

ΕΓΘ. Ἡ ἐμφάνις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀριθμεῖται πρὸ ὀλίγων χιλιάδων ἐτῶν. Ὑπερῆξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν οὐδεὶς ἀνθρώπος καὶ οὐδὲν ζῶον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Τούτο μαρτυροῦσιν αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι καὶ αὕτη ἡ ἱστορία. Τούτο, ἀναμφίβολον ἀποτελοῦν βεβαιότητα, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνήθῃ. Ἡ ἀστρονομία καὶ ἡ γεωλογία διδάσκουσιν, δευ ἡ γῆ ἠτό ποτε πυρώθη μάζα, δευ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεψύθη, δευ κατ' ἀρχὰς ὁ στερεὸς αὐτῆς φλοιός, μήπω πεπηγὼς εἰς ἱκανὸν πάχος, ὑπέκειτο εἰς συνεχεῖς σεισμοὺς, συνταράξεις καὶ ἀλλοιώσεις. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ βιώσῃ ζῶον ἐπὶ τῆς γῆς. Μετὰ πολλὰς χιλιοετηρίδας τὸ ἀνθρακικόν δξύ ἠτό εἰς τόσον ποσόν ἀνὰ τὴν γῆν διακεχυμένον, ὥστε ἀδύνατον ἦτο ἐν τοιαύτῃ ἀτμοσφαιρῇ νὰ διαβιώσῃ ζῶον ἀνευ ἀκαριαίας δηλητηρίασεως. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μόνον πελώρια ἀνεπτύσσοντο δένδρα, τῶν ὀποίων τὰ λειψάνα ἔχομεν εἰς τὰ ἀπέραντα γαιανθρακωρυχεῖα. Ἡ παλαιοντολογία, ἐξετάζουσα τὰ ἐν τοῖς διαφόροις στρώμασι τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἀπολιθώματα, ἀποδεικνύει, δευ τὰ ζῶα ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τὴν φυτικὴν περίοδον καὶ δευ ἔσχατον μετὰ τὰ λοιπὰ ζῶα ἀναφαίνονται καὶ ἔχνη ὑπάρξεως ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς κατ' ὀλίγον μεταγενεστέρως πολλαπλασιαζόμενα. Ἄλλὰ καὶ αὕτη ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἱστορία τούτου συνεπιμαρτυρεῖ.

Πρὸ ἐτῶν διςχιλίων ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς μόλις ἀνήρχετο εἰς τὸ ἕμισυ τοῦ ἡδῆ ὑπάρχοντος, καὶ καθ' ὅσον προγορῶμεν εἰς χρόνους ἀρχαιότερους, κατὰ τοσοῦτον ἐβρίσκειται τὸ ποσὸν τῶν ἀνθρώπων ἐλαττωθῆμεν καὶ κατανοῶμεν, δευ ἐν ἀρχῇ ἐκ τῶν ὀλίγων προῆλθεν ἡ πληθὺς διὰ τῆς γεννήσεως.

ΓΚΩΡ. Ἐνοῶ ἤδη ἐκ τῶν εἰρημένων δευ ἠτό ποτε ἐποχὴ, καθ' ἣν οὐτε ἀνθρώπος οὐτε ζῶον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ἡ γνώσις αὕτη κατὰ τί δύναται νὰ χρησιμοθετῆ ἡμῖν εἰς ἀπόδειξιν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως;

ΕΓΘ. Πρόσχε καὶ θὰ ἐνοήσης πάραυτα. Ἐρωτῶ σε: ἐκάστον ζῶου γεννωμένον ἐκ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ζευγῶν, τὰ πρῶτα ζῶα πόθεν ἐγεννήθησαν;

ΓΚΩΡ. Ὅταν λέγομεν πρῶτα ζῶα, ἐννοοῦμεν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς νὰ ἔχωσι προηγουμένους γεννήτορας. Ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει τί εἴνε δυνατόν νὰ ὑποθέσῃ τις;

ΕΓΘ. Δυσὶν ἕτερον: ἢ τὰ ζῶα ταῦτα ἐλαβον τὴν διάπλασιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν αὐτομάτως ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνοργάνου ὕλης, ἢ, τούτου ἀδυνάτου ὄντος, ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀνώτερον τῆς ὕλης, ὅπερ διέπλασε καὶ ἐζῶωσε πάντα τὰ ζῶα καὶ ἔθηκεν ἐν τῇ συστάσει αὐτῶν τοὺς νόμους

τῆς ἐν τῇ μέλλοντι γενέσεως αὐτῶν εἰς πολλαπλασιασμὸν καὶ διατήρησιν τοῦ εἶδους: δευ τῆς συζεύξεως τῶν φύλων. Tertium non datur, ὡς ἔλεγεν ὁ Βίρχοφ ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τῶν φυσιολογῶν τῆς Γερμανίας. Δυσὶν ἕτερον· τρίτον τι ἀδύνατον νὰ νοηθῇ. Τὸ δῆγμα τούτου παρίσταται ἀδιάψεστον καὶ ἐνώπιον ἐκείνων ἔτι οἵτινες δισχυρίζονται, πρωτοστατούντος τοῦ Δάρβιν, δευ ἐξ ἐνὸς πρωτοπλάσματος προῆλθον διὰ τῆς ἐξελιξεως πάντα τὰ ζῶα. Ἡ ἢ ὕλη λοιπὸν ὑπερῆξεν ἢ γενέτερα τῶν πρώτων ζῶων, ἢ ὅτι ἀνώτερον τῆς ὕλης, ὅπερ καλοῦμεν Θεόν.

ΓΚΩΡ. Ὡ φίλτατ' Εὐθύφρον, κατανοῶ ἤδη, ὡ φίλτατον φῶς, πόσον χαίρω κατανοῶν ἤδη, δευ πράγματι, ἐάν ἀποδειχθῇ, δευ ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης εἴνε ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ζωή, τότε ἀριθμῶς, ψευδαφητῶς, ἀναμφήριστως καταδείκνυται, φητός φανερότερον καταφαίνεται, δευ ἄρα ὑπάρχει, ὑπάρχει, ὑπάρχει Θεός. Ἄλλὰ πρόσχειν, πρόσχειν, ὡ θαυμάσιε Εὐθύφρον, διὰ τί φρονῶ, δευ πλῆσιάζω νὰ κατανοήσω ἀλήθειαν, ἦν δὲν θὰ ἀντήλασσαν ἀντὶ τοῦ χρυσῶ παντὸς ὅσος ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν ὑπάρχει;

ΕΓΘ. Ἐχ' ἀτρέμας καὶ μὴ μοι προτρέγῃς, φίλος ὡ Γεώργιε. Μάνθανε λοιπὸν, δευ ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης, εἴνε ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ζωή. Τούτου καὶ λογικῶς ἀποδεικνύεται, ἀλλὰ καὶ πειραματικῶς εἴνε ἤδη ἀποδεδειγμένον καὶ ὑπὸ πάντων τῶν σοφῶν παραδεδεγμένον.

ΓΚΩΡ. Εἰς τί συνίσταται ἡ λογικὴ ἀπόδειξις;

ΕΓΘ. Εἰς τὸν ἀπλοῦν τούτου συλλογισμόν. Αἰδέσθαι τις δευ, δευ ἔχει δευ δὲν ἔχει ἀδύνατον τις νὰ δώσῃ. Ἡ ἀνίργανος ὕλη καθ' ἑαυτὴν εἴνε ἀζῶος· ἢ ὕλη ἄρα αὕτη φύσει ἀδύνατον νὰ παραγάγῃ ζωὴν. Ἡ ζωὴ παράγεται ἐκ τοῦ ζῶοντος. Ἄνθρ καὶ γυνή εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι παράγουσι νήπιον ἀνθρώπου ζῶντα. Ἄλλ' ἔάν θελήσῃ νὰ συζεύξῃ τις νεκρὸν νεανίαν πρὸς νεκρὸν παρθένον, εἴνε δυνατόν νὰ προσδοκήσῃ ἐκ νεκρῶν ζῶον ἐκγονον; Οὕτως ἢ ὕλη τῆς γῆς πρὸ τῆς ἐμφάνισης τῶν ζῶων ἐν αὐτῇ ἠτο νεκρά· οὐδεμία ἐν αὐτῇ ψυχὴ ζωᾶ. Πῶς λοιπὸν ἢ νεκρὰ αὕτη ὕλη ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ τῶν ζῶων τὰ γένη; Οὐδία ἄρα ἐκτός τῆς ὕλης, τὴν ζωὴν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ἐπλάσεν ἐκ τῆς ὕλης σφόματα ὀργανικὰ καὶ ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὰ τὴν ζωὴν καὶ διέταξεν αὐτὰ νὰ ἀξάνωσι καὶ νὰ πληθύνονται ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ζωσαν ταύτην, οὐσίαν, ἐξ ἧς, ὡς ἀπὸ πηγῆς, διεχύθη πανταχοῦ ἡ ζωή, ταύτην Θεὸν ὀνομάζομεν.

ΓΚΩΡ. Ὡς τῆς λογικῆς σου ἀποδείξεως. Εἴμαι ἐμπειρησμένος γάρ, καὶ τὴν χαρὰν μου ταύτην θέλω νὰ διαδῆλώσω, ἀλλ' ἢ ἐφρασι τοῦ νὰ ἀκούσω ὅσον τάχος καὶ τὴν πειραματικὴν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης εἴνε τόσο ἰσχυρὰ, ὥστε μὲ ἀναγκάζει νὰ ἀναβάλω τῆς χαρᾶς μου

τὴν ἐκδήλωσιν. Λέγε λοιπὸν σπουδῆ σπεύδων, ὡς φίλτατ' Εὐθύφρον, ὡς ἐμοῦ μετὰ προσοχῆς ἀπορομένου.

Ἐγὼ. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὑπῆρξεν ἀντιλεγόμενον ἐν τοῖς ἐπιστήμοσι τὸ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς ζήτημα. Οἱ ἐν τῶν ὑλοδοξούντων διασχυρίζοντο, ὅτι τὰ ζῶα καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ζωὴ προήλθεν αὐτομάτως ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης. Ὡς παράδειγμα προσῆγον τοὺς ἐν τῷ τυρῷ καὶ ταῖς σσηπιδαῖς οὐσίαις παραγομένους σκώληκας. Ἄλλ' οἱ πρὸς τοὺς ὑλοδοξούντας ἀντιπροσώπωντες διασχυρίζοντο, ὅτι οἱ σκώληκες οὗτοι προήρχοντο ἐκ ζωικῶν σπερματίων προϋπαρχόντων εἴτε ἐν τῷ ἀέρι εἴτε ἐν ταῖς οὐσίαις ταύταις. Ἄλλεπαλλήλως ὁ Ἰταλὸς φυσιοδίφης Ρέδης, ὁ Ὁλλανδὸς Schwammerdom, ὁ Βουὲ καὶ ὁ Σπαλλαντζάνης ἐκύρωσαν διὰ πολλῶν πειραμάτων τὸν καθολικὸν καὶ ἀδιαφιλονεικῆτον βιολογικὸν νόμον τὸν δεσπόζοντα ἐπὶ τῆς γενέσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ βασιλείου τῆς ζωῆς. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον πᾶν ζωικὸν πλάσμα ἐκπορεύεται καὶ λαμβάνει τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀπὸ ἐνζώου ἀρχῆς, οὐδέποτε δὲ ἡ ζωὴ δύναται νὰ παραχθῇ ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης. Ὅτε δὲ τὸ 1859 ὁ Πουσὲ Ἰσχυρίσθη, ὅτι ἐπέτυχεν παραγωγῆν σκώληκων ἐκ σσηπιδῶν κρεάτων, καίπαρ ἐκκαθάρας τὴν περὶ αὐτὰ ἀτμόσφαιραν ἀπὸ παντὸς ζωικοῦ σπερματίου, ἡ Ἀκαδημία τῶν Παρισίων ἐπεφόρτισε τότε τὸν φυσιοδίφην Φλουράν νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ Πουσὲ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου βεβαιούμενα. Καὶ ὁ μὲν Φλουράνς ἐξετάσας ἐδήλωσε τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Πουσὲ, οἱ δὲ Κλαύδιος Βερνάρ, Δουμά, Quatrefages καὶ Ραγὸν μετὰ τοῦ περιφήμου Ραστουρ ἀντιπεξῆλθον κατὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πουσὲ ὑποστηριζομένου θέματος. Ἡ Ἀκαδημία τότε συνέστησεν ἐπιτροπὴν φυσιοδιφῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Φλουράνς καὶ προσεκάλεσε τὸν Πουσὲ καὶ Ραστουρ νὰ ἐπαναλάβωσιν ἐνώπιόν αὐτῆς τὰ πειράματα αὐτῶν. Ἄλλ' ὁ μὲν Πουσὲ ἀπέφυγε νὰ παραστῇ, ὁ δὲ Ραστουρ ἀπέδειξε διὰ τῶν πειραμάτων αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ὅτι ἀδύνατος ἡ ἐκπόρευσις τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης ἀνευ τῆς προϋπάρξεως ζωικῶν σπερματίων. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐγένετο παραδεκτὴ ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων πάντων ἐπαναλαβόντων τὰ πειράματα τοῦ Ραστουρ ὡς ἀναμφισβητήτως καὶ πειραματικῶς ἀποδεδειγμένα. Ἴδου λοιπὸν ἔχεις, ὦ Γεώργιε, τὴν γνῶσιν τῆς πειραματικῆς ἀποδείξεως περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης. Ἐγὼ μὲν λοιπὸν ἤδη πλήρῃ τὴν περὶ ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἀπόδειξιν.

Γραφ. Ἐπεθύμουν ἀνακεραλαίωσίν τινα τῶν εἰρημένων.

Ἐγὼ. Ἴδου αὕτη. Ἐίπομεν, ὅτι ὁ Θεὸς γινώσκειται διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ὁ δὲ ὀρθὸς λόγος

ἀνάγει ἡμᾶς ἐκ τῶν σχετικῶν ἀποτελεσμάτων εἰς τὴν σχετικὴν αἰτίαν, ἐκ δὲ τῆς σχετικῆς αἰτίας εἰς τὴν ἀπόλυτον αἰτίαν. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπαρξις τοῦ ὰρολογίου, τοῦ γεγλυμμένου μαρμαροῦ, τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ὁμοίων ἀνάγει ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὰρολογοποιοῦ, τοῦ γλύπτου, τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τῶν ὁμοίων τι ἔργον ἐργαζομένων ἀνθρώπων· ἡ δὲ ὑπαρξις πάλιν τῶν ζῴντων ἀνθρώπων καὶ τῶν ὑποδεστέρων ζῴων ἀνάγει ἡμᾶς εἰς τὴν πρώτην καὶ ἀπόλυτον αἰτίαν τῆς ζωῆς, τὸν Θεόν. Καὶ ὡς, βλέπων τὴν στυλὸν τοῦτον, εἶσαι βέβαιος περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ γλύπτου τοῦ κατασκευάσαντος αὐτόν, οὕτω, βλέπων καὶ τὴν ζωὴν διακεχυμένην ἐπὶ τῆς γῆς, εἶσαι βέβαιος ὅτι ὑπάρχει ὁ ζῶν Θεός, ἐξ οὗ ἡ πρώτη ζωὴ καὶ οἱ νόμοι τῆς μεταδόσεως αὐτῆς ἀπέρρευσαν. Καὶ ὡς ἡ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ καταφαίνεται διὰ τῆς θεωρίας τῆς ζωῆς, οὕτω καταδεικνύεται καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων θεωριῶν. Ἄλλὰ τῶν θεωριῶν τούτων τὴν ἀνάπτυξιν ἐάσωμεν ἐς ἄλλοτε, διότι ἄλλως τε καὶ ἡ νῦς ἱκανῶς ἤδη κορυφώρησεν.

Γραφ. Ἐμίλ ἤδη πληρῶστατα πεπληρορημένος περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως, καὶ θαυμάζω πῶς ἄνδρες, τὸν ἐπιστήμονα ἐπαγγελόμενον, τολμῶσι νὰ λέγωσιν ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ κληρικῆς, ὅτι ἡ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένη, ἀφοῦ εἶνε ἀλήθεια οὕτω προφανῆς. Ὡς φίλτατ' Εὐθύφρον, εὐχαριστῶ σοι. Οἱ λόγοι σου κάτεσίγασαν τὴν ἐν ἐμοὶ θύελλαν καὶ ἀντὶ ταύτης πληροῦμαι ἤδη ἐνθουσιάζουσι χαρᾶς τὴν δὲ χαρὰν μου ταύτην θέλω νὰ ἐκδηλώσω διὰ καταλλήλου ἔργου. Διέλωμεν διὰ τοῦ διωματίου σου, διότι ἐπιθυμῶ νὰ συνοδευθῇ τὸ ἔργόν μου τῆς κιθάρης σου ὁ ἤχος. Ἄγωμεν.

Ἐγὼ. Ἴδου ἐφθέσκωμεν λάβε τὴν κιθάραν, ὦ Γεώργιε, καὶ ἀρχοῦ τοῦ ἔργου. Ἀκούω, εἰ εὐνοεῖσαι ὑπὸ τῆς μούσης τῆς ποιήσεως. Καλὴ ἔμπνευσις.

Ἕσθια Γεωργίου.

Ἄ, ἄ! ἡ ψυχὴ μου ἀγάλλεται σφόδρα. Θὰ ψάλλω ἢ τέρψις εἰς ἔσθια προάγει. Συγχαίρων μοι ψάλλε καὶ σύ, ὦ Εὐθύφρον, ἐνῶν τὴν φωνὴν σου μετὰ τῆς ἐμῆς.

Σὺ δὲ, ἁρμονίας προχέουσα φλόγγος, κιθάρᾳ μου, πτέρου τὸ ἔσθια ἡμῶν, ὑμνοῦντων τὸν Πλάστην τοῦ σύμπαντος τούτου, τὸν δόντα εἰς πᾶν ὅ,τι ζῆ τὴν ζωὴν.

Ἐκ σοῦ, ὦ Θεέ μου, ἐκ σοῦ ἡ ζωὴ μου, ἡ δὲ ὑπαρξις μου σὲ ἔχει κρηπίδα· ἡ πίστις σου, αὕτη ὡς κλιμαξὶ ἀνάγει εἰς κόσμους ἀφάρτους τῆς γῆς τὸν θνητόν.

Φεῦ! ἕτε μοι εἶπον: Θεὸς δὲν ὑπάρχει, τὴν κλιμαξ' αὐτὴν κλονομένην ἠσθάνθη· ἐστράφη καὶ εἶδον ἀπαίσιον χάος ἠγνίσγετ' ἐλέθρου δεινοῦ ὑπ' ἐμέ.

Μὴ πέσω, Θεέ μου, βοήθει μὴ πέσω! Ταράττωμαι ὄλος ὁ νοῦς μου θολοῦται· ὡς ναῦς ἡ ψυχὴ μου κυμαίνεται, χάρμα ἄγρια· θυέλλης δεινῶν λογισμῶν.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, οὐδὲν τότε ὄμμα ἐν σκότει ἔρᾳ με· λοιπὸν ἀνευ θεοῦ διάπραττε πάντα ἀπάτα, αἰσχροῦργε, διάρρηξον πάντα παθῶν χαλινόν.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, ἄς φάγῃ ἡ μήτηρ τὸ τέκνον τῆς τότε· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἄς σφάζωσι τότε ἄγριαι ἀλλήλους, καὶ πᾶς ἄς προδόσῃ τὸ ἔθνος αὐτοῦ.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, ἡ σύζυγος τότε ἄς γράνῃ αἰσχροῦς τοῦ συζύγου τὴν κοίτην, τοῦ δὲ διδασκάλου προδότῃς ἄς γείνη ὁ πλείστα ὀφείλων αὐτῷ μαθητής.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, τί τότε σημαίνει Ἰούδας καὶ Παῦλος καὶ Νέρων καὶ Κόδρος; Τί δὲ Κλυταμνήστρα καὶ τί Πηνελόπη; Τί δὲ Κορνηλία; καὶ Μήδεια τί;

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, οἱ σύμπαντες οὗτοι τὸν ὄμοιον ὕπνον κοιμῶνται ἐξ ἔσου! ὁ ὄμοιος σκώληξ κατέφαγε πάντας! τὸ ὄμοιον χῶμα καλύπτει αὐτούς!

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, θρηνησωμεν πάντες· διότι ἄγρια μᾶς ἔρριψε μοῖρα εἰς πλήρη βασάνων κλαυθμῶνος κοιλάδα νὰ στυφωμεν, ῥακος οἰκτρόν, τὴν ζωὴν.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, τί τότε σημαίνει συνείδησις, πίστις, καθήκον, θυσία; τί δὲ ἀδικία, κακία, αἰσχροῦργε; Ἐν σύμφυρμα πάντα καὶ εἰς κικεῶν!

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ, τί μένομεν τότε; σπαράξωμεν τότε, ὦ φίλοι, ἀλλήλους· κρημνίσθητε, ἄστρα· νυκάγησον, κόσμος· οὐδὲν τὸ καλὸν· οὐκ ἔστι Θεός.

Ψυχὴ μου, τοιαύτης ἀθέου θυέλλης ναυάγιον ἦσο, ὅποτε τὸ οὖς μου γαλήνιος ἤχος ἐνθέου σφίλας, ἡ φιλῆ σου, ἐπλήξ', Εὐθύφρον, φωνή.

Ἐπάρχει, ὑπάρχει, μοι εἶπεν ὁ φίλος, καὶ φῶς φανερόν μοι κατέδειξε τοῦτο, καὶ εἶδον, ὅτ' εἶνε οἰκτρά καὶ ἐσχάτη βλακεία τὸ λέγειν: οὐκ ἔστι Θεός.

Ἐπάρχει ἢ κτίσις, ἀλλ' ὄχι ὁ κτίστης! ὑπάρχει ὁ κόσμος μὴ ὄντος κοσμοῦντος! τὸ πᾶν ἁρμονία ἀρμόζοντος ἀνευ! Τίς ταῦτα πιστεύει, ἂν μὴ μωρανθῇ;

Τίς οἶκος ὑπάρχει χωρὶς θεμελίου; Τίς κύκλος ὑπάρχει στερούμενος κέντρου; Ἐπάρχει συνέπεια ἀνευ αἰτίας; Καὶ ἀνευ μονάδος ἐστὶν ἀριθμὸς;

Τίς ρίζα ὑπάρχει πηγῆς τινος ἀνευ; Καὶ φῶς ποῦ ὑπῆρξε μὴ ἔχον ἐστίαν; Διὸ πάντα ταῦτα φωνὴν ἀμείντα βοῶσιν: ὑπάρχει, ὑπάρχει Θεός.

Ἐὰν ἐπιστρέψω καὶ ἴδω τὸ δάσος, ἡ ἄδουσα ὄρεσι μοι λέγει: ὑπάρχει. Ἐὰν ὑπαρξὴν τούτου κυροῦσαι αἱ πόλεις λαμπροῦς εἰς τιμὴν τοῦ ὕψους ναοῦ.

Ἐὰν δ' εἰς ἐρήμους τὸ ὄμμ' ἀτενίσω, κ' ἐκεῖ τὰ θηρία βοῶσιν: ὑπάρχει. Ἐἰς δὲ τὰς θαλάσσας ἡ ἐνυδρος τάξις καὶ αὕτη, Ἐπάρχει, ὑπάρχει, φωνεῖ.

Ὡ, ναί! ἡ ψυχὴ μου τὸν βλέπει, Εὐθύφρον, καὶ πλήρης ἀγάπης καὶ πλήρης λατρείας πρὸς τοῦτον, ἐξ οὗ ἡ ζωὴ τῆς πηγάζει, Ἐπάρχει, ὑπάρχει, καὶ αὕτη φωνεῖ.

Ἐν Ἀθήναις 4 Νοεμβρίου 1887.

Κ. ΔΙΑΛΕΚΤΕΜΑΣ.

Οἱ ὀρθοῶσι προσηγύττονται ἐγκρατεῖς ἡμῶν.

Ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα ἐκ κυρίου ἄρθρου δημοσιευθέντος τῇ 26 παρελθόντος Ὀκτωβρίου ἐν τῇ «Μεταρρυθμίσει», Ἑλληνικῇ ἑφημερίδι Ἀλεξανδρείας.

Ἐν ὄψει τὴν Ἀνατολὴν κατέκλυσαν τὰ ἐξ Ἑβραίων ἀποστελλόμενα στίφη τῶν προπαγανδῶν. Ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῶν ὄρων τοῦ Περσικοῦ κράτους ἀριθμοῦνται κατὰ χιλιάδας μὲν οἱ ἐκ τῶν κόλπων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀποσπασθέντες καὶ εἰς πολέμιους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μεταβληθέντες καὶ μεταμορφωθέντες, δὲν ὑπάρχει δὲ σχεδὸν κομόπολις ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ καὶ εὐδαίμωνι χώρᾳ, ἐν ἣ νὰ μὴ ὑπάρχωσι σχολεῖα καὶ ἐκκλησίαι, δι' ὧν μέσων σαγηνεύουσι τὰ πλήθη οἱ γῆπες ἐκείνοι τῆς Δύσεως. Τὸ κακὸν προάγεται, οἱ ὀρ-

θόδοξοι χριστιανοί εγκατελείφθησαν εις την τύχην αὐτῶν, καὶ ὡς μὴ γνωρίζοντες οὕτε τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας αὐτῶν οὕτε τὴν γλῶσσαν τὴν ἐλληνικὴν, εὐκολώτατα ἐξαπατῶνται καὶ προσέρχονται εἰς τὸ δόγμα τὸ δυτικόν, καθίστανται δὲ ἄσπονδοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐχθροί.»

«Τὰ αὐτὰ συμβαίνουσι ἀπαράλλακτως ἐν τῇ Συρίᾳ, ἧτις κτεκλύσθη σχεδὸν πᾶσα ὑπὸ χειρὸς Ἰησοῦιτῶν, αἰτινες καὶ αὐτοὺς τοὺς θῶμανοὺς ἐζήτησαν νὰ προσαγάγῃσι εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα, τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκασε τὴν κυβερνήτην νὰ κλείσῃ τὰ σχολεῖα αὐτῶν ἐν Συρίᾳ. ἀνέφθιν δὲ οὗτοι καὶ πάλιν πολλῶν μέσων χρήσιν ποιησάμενοι. Ἡ αὐτὴ καὶ ἐπιχειρῶν εἶνε ἡ κατὰστασις ἐν Παλαιστίνῃ, ὅπου ἐκτίθησαν καὶ προνόμια οἱ ἄνθρωποι οὗτοι. Δὲν εἶνε ἀπληγαγμένοι τῆς λύμης ταύτης οὕτε ἡ Μακεδονία οὕτε ἡ Θράκη οὕτε ἡ Ἡπειρος, ἀλλ' οὕτε καὶ αὐτὴ ἡ Αἴγυπτος. Μαρτύρια δὲν ἀπαιτοῦνται, ὅπως ἀποδείχθῃ ἡ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἀλήθεια, διότι οἱ καθ' ἑκάστην γινόμενοι προσηλυτισμοὶ, τὰ σχολεῖα αὐτῶν καὶ ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόμενων καὶ τὰ δηλητηριώδη νάματα ποτιζομένων οὐδὲμίαν περὶ τούτου ἀφίεσιν ἀμφιβολίαν.»

«Οἱ ἱεράρχαι τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τί ἐνεργοῦσι, τί περιμένουσι, τίνα μέσα ἀντέταξαν πρὸς ἀναχαίτησιν τοῦ φοβεροῦ τούτου κλύδωνος, ὅστις θὰ προξενήσῃ αὐτοῖς μετ' οὐ πολλὸν χρόνον ζάλην; Ἡ ἀπάντησις εἶνε, ὅτι οὐδὲ καὶ ἐντέφθησαν ποτε περὶ τούτων. Ἦνε ὅμως καιρὸς νὰ μεριμνήσωσι συντόμως καὶ δραστηρίως ἀφέντες πρὸς καιρὸν τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εὐμαρτίαν; εἶνε καιρὸς νὰ ὁρίσωσι διαπραγματεῖς ἱεροκήρυκες, δυνάμενοι μετὰ δυνάμειος λόγου καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος νὰ κηρύττωσιν ἀκατακύπτως τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, περιεχόμενοι καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀκόμη χωρία. Μόνον διὰ τοῦ μέσου τούτου εἶνε δυνατὸν νὰ σωθῇ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ τῶν φοβερῶν γυπῶν.»

Σ. Α. Παρόμοια τινὰ γράφει καὶ ὁ «Νεολόγος» Κων)πόλεως περὶ τῶν προπαγανδῶν τῆς Μακεδονίας. Ταῦτα πάντα εἰσὶν ἱκανῶς σοβαρά, ὥστε νὰ προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἔθνους σὺμπαντος καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν. Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, βλέποντα προσεγγίζουσιν τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐν Ἀνατολῇ καθεστῶτος καὶ κατακτιήσειαν ὀρεγόμενα, πρὶν ἢ ἐκπέμψωσι τοὺς στρατοὺς καὶ τοὺς στόλους αὐτῶν εἰς κατακτηθεῖσιν χωρῶν, ἐξαποστέλλουσιν ἢ ὑποβιβάζουσιν τὰς προπαγανδὰς αὐτῶν, ἵνα προσοικειωθῶσι πρότερον τοὺς πληθυσμοὺς, προπαρασκευάζοντα οὕτω τῆς ἐνεργείας αὐτῶν τὸ ἔδαφος. Τί δὲ πράττομεν ἡμεῖς ἀπέναντι τούτης πυρετώδους ἐνεργείας παρὰ τῶν ἄλλων; Ἔως τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκρίνεται ἡ ἀμεταρρήβρισις Ἀλεξανδρείας, αἰτιομένη τοὺς

κληρικούς. Οὐδὲ καὶ ἐκτέθησαν ποτε περὶ τούτου. Νομίζομεν δ' ἤμεις, ὅτι δὲν εἶνε δικαιον νὰ ρίπτωμεν ὅλον τὸ βάρος εἰς μόνον τὴν μάχιν τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Πάντες βεβαίως πταίομεν. Καὶ αὐτὸς ὁ κλῆρος εἶνε ἐκ τῆς μάχης ἡμῶν, ὅσοι ἐκ τῶν ὀστῶν καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν. Τί ζητοῦμεν παρὰ τοῦ κλήρου, ὅταν ἡμεῖς ψυχραίνωμεν καὶ διασαλεύωμεν καθ' ἑκάστην τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ διὰ τῶν διδασκαλιῶν ἡμῶν, διὰ τῶν δημοσιευμάτων ἡμῶν, διὰ τῆς μετοχγεύσεως ἐξ Ἑυρώπης πάσης ἰδέας ὕλιστικῆς, πάσης θεωρίας ἀντιθρησκευτικῆς; Αὐτὸς ὁ «Νεολόγος» Κων)πόλεως, ἐνῷ ἄφ' ἐνός ἐπιτίθεται κατὰ τῶν προπαγανδῶν τῶν ἀποπλανωσῶν τοὺς ὀρθοδόξους, ἄφ' ἑτέρου δημοσιεύει διατριβὴν ἀναλυτικὴν τοῦ νέου συγγράμματος τοῦ Ρενάν περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραὴλ, ἐν δὲ τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἀναγράφονται καὶ ἐγκωμιάζονται αἱ γνωσταὶ δοξασίαι τοῦ ἀνδρός τούτου, θεωροῦντος τὴν μὲν Παλαιὰν Διαθήκην μυθολογίαν τῶν Ἰουδαίων, τὴν δὲ Χριστιανισμόν ἀνθρώπινον κατασκευάσμα. Βεβαίως κατὰ τοῦ νέου τούτου συγγράμματος τοῦ Ρενάν, ὡς καὶ κατὰ τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ μὴ θὰ γραφῶσιν ἀνασκευαὶ ἐν Ἑυρώπῃ. Ἀλλὰ παρ' ἡμῶν, μέχρι σήμερον τούλαχιστον, αἱ μὲν ἀντιθρησκευτικαὶ ἰδέαι προθύμως μεταφράζονται καὶ πανταχοῦ κυκλοφοροῦσι, τοῦ τύπου μετὰ φιλοστοργίας υἰοθετοῦντος αὐτάς, αἱ δὲ ἀνασκευαὶ τούτων ἢ οὐδαμῶς γίνονται ἢ εἰς στενωπώτατον κύκλον γινόμενα κυκλοφοροῦσι. Ταῦτα δὲ πάντα ποῖον ἀποτέλεσμα ἔχουσι; Τὴν διασάλευσιν τῶν πεποιθήσεων οὐ μόνον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ κλήρου, διὰ τὴν μὲν φρονεσίν καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ ὅποιου τίς, ποτε δεόντως προϋνόησεν; Ὡστε ἡ κατάσταση τοῦ κλήρου δὲν εὐθύνει τὸν κλῆρον μόνον. Ἡ δὲ συλλαγωγὴ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐνδιαφέρει οὐ μόνον εἰς τὸν κλῆρον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον ἡμῶν καὶ εἰς τὸ ἔθνος ἅπαν. Διὰ τοῦτο, ἀφέντες τὰς κατ' ἀλλήλων αἰτιάσεις, πρέπει νὰ φροντίσωμεν πάντες περὶ τῆς ἀποκρούσεως τοῦ προσηλυτιστικοῦ κινδύνου, ὅστις ἀπειλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἡ «Ἀνάπλασις» συνιστᾷ εἰς πάντα τὸν ἐλληνικὸν τύπον νὰ ἐφορᾷ καὶ γνωστοποιῇ τὰς ἐνεργείας τῶν προσηλυτιστῶν καὶ νὰ συζητήσῃ τὰ λογικὰ μέσα δι' ὧν, ἀνευ φανατισμῶν καὶ ρήξεων, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀπόκρουσις τοῦ κινδύνου.

ΥΠΟΔΟΧΗ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Ἡ σύστασις τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ εὖρον πανταχοῦ ἀρίστην ὑποδοχήν. Ἐν ἀρχῇ κα-

τεγράψαμεν τὰς ἐπὶ τούτων κρίσεις τοῦ πανταχοῦ ἐλληνικοῦ τύπου. Τὸ περιοδικὸν ἐκδοθὲν εἰς 5,000 φύλλα διενεμήθη σχεδὸν ἅπαν, ἐπετετράφησαν δὲ μόνον 500 φύλλα. Ἐχομεν πολλὰς ἐπιστολάς ἐξ ἀνθρώπων διαφόρων τάξεων πάντων ἐπιχειρόντων ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ Συλλόγου καὶ τῶ πρώτῳ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Δημοσιεύομεν ὡδε ἀποσπάσματα τινὰ ἐκ τινῶν ἐπιστολῶν, ὡς βεσσηθῆμεν.

Τῇ 20 Ὀκτωβρίου γράφει ἐκ Χαλκίδος ὁ κ. Ν. Ἀποστολίδης, συντάκτης τοῦ «Ἑυρίπου».

«Μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἀρα εἶδον τὴν ἐκδοσιν τῆς «Ἀναπλάσεως». Ὁ σκοπός, ὅν προσέθετο ὁ Σύλλογός σας νὰ ἐπιδιώξῃ, εἶνε βεβαίως ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ἅγιος καὶ ἱερός, ἀλλ' ὑπὸ ἐποψιν ἐθνικὴν εἶνε ἀληθῶς σωτήριος. Εἶνε βέβαιον ἀυστυχῶς, ὅτι τὸ ὑψηλὸν καὶ θεῖον πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν πνεῖ σήμερον ἐν Ἑλλάδι, οὐδὲ ζωοποιεῖ τὴν κοινωνίαν, καὶ πολὺ δλιγώτερον τὴν πολιτείαν ἡμῶν, αἰτινες, ὡς ἐκ τούτου, γοργῶ τῷ βήματι βαίνομεν εἰς πλήρη ἀποσύνθεσιν, ἂν μὴ ὡς τάχιστα ἀναπλασθῶμεν. Παντός ἐπαίνου λοιπὸν ἀνώτεροι εἰσὶν οἱ συλλαβόντες τὴν σωτήριον ἰδέαν νὰ ἐργασθῶσιν ἐν Συλλόγῳ ὑπὲρ τῆς διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναπλάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δῶῃ ὑμῖν δύναμιν καὶ σθένος.»

Ὁ δὲ ἐν Χίῳ ἱατρός κ. Κ. Παλιῆς γράφει τῇ 23ῃ. «Μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλω ὑμῖν τοῖς φίλτάτοις, ὅτι ἐνταῦθα τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ περιοδικοῦ ἐνεποίησε τὴν καλλιτέραν ἐντύπωσιν.»

Ὁ δὲ ἐλληνοδιδάσκαλος κ. Γ. Κανελλίδης γράφει ἐκ Σπάρτης τῇ 25ῃ τὰ ἐξῆς:

«Ἔως ἐποχὴν βεβαίως καθ' ἣν τὸ πλεῖστον τῆς νεολαίας πρὸς τὰ μυθιστορήματα καὶ τὰ φαντασιώδη ἐρωτότροπα συγγράμματα, τὰ ἀκαρπια καὶ ἀγωνα, ἀκατάσχετος φέρεται, ὡς ἀστὴρ φωτὸς ἐν σκότει, ἀνατέλλει ἡ ἐκδοσις τοιούτου περιοδικοῦ πρὸς ἐξαγωγήν τῆς ἀτυχῆς νεολαίας ἐκ τοῦ σκότους τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς παραλύσεως.»

Ὁ δὲ καθηγητὴς κ. Γ. Μ. Ζαδὲς γράφει τῇ 30ῇ ἐντεῦθεν τὰ ἐξῆς:

«Ἡγνώσθη τὰ τοῦ Συλλόγου ὑμῶν, ἢ δ' ἀποστολὴ εἰς αὐτὸν μερικῶν διδασκατικῶν βιβλίων μου ἢ το μέτρον γενικόν, ὅπερ ἀπὸ καιροῦ ἀκολουθῶ διὰ πάντα σύλλογον. Ἀναγνώσας ὅμως ἀκολούθως τὸν 1 ἀριθμὸν τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἀπαντῶσιν ἀρθρα τινὰ τοῦ καταστατικοῦ, καὶ ἐν ᾧ καταφαίνεται ὁ ἐπιδικώμενος σκοπός, καταγοητεύθη. Ἐκφράσατε παρακαλῶ τοῖς ἰδρυταῖς τὴν ἐγγνωμοσύνην μου, δι' ἣν ἔσχω πρωτοβουλίαν ὑπὲρ ἰδρύσεως τοιούτου σωματείου Ἐἴθε! τρίς εἴθε! νὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ ἀρχαὶ τοιούτου ἐθνοσωτηρίου συλλόγου! Ἀνχνορίζων τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοιούτου σωματείου, παρακαλῶ ὑμᾶς; νὰ μὲ ἐγγράψητε μετὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ.»

Ὁ δὲ κ. Γ. Σκαλτσόνης γράφει ἐκ Τεργεστης τῇ 1 Νοεμβρίου. «Μετ' εὐφροσύνης ἀνεγνων τὰ δύο πρῶτα τεύχη τῆς «Ἀναπλάσεως». Ἐβλογημένη εἶνε ἡ ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν σας. Συμμερίζομαι τὰς ἐλπίδας ὅσας ἐξεδήλωσεν ὁ ὑμέτερος γραμματεὺς κατὰ τὸ χριστιανικὸν συμπόσιόν σας μετὰ πυρετώδους εὐγλωττίας. Ἐχω μάλιστα τὴν βεβαιότητα τῆς μεγάλης σπουδαιότητος, τὴν ὁποῖαν θὰ καταλάβῃ ὁ Σύλλογός ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ, ἐὰν ὑπάρξῃ μετὰ τῶν ἀδελφικῆ ἐνώσεως καὶ ὁμόνοιας, ἐπιμονῆ δὲ καὶ ἐγκυρτέρησις ἀπέναντι πάσης δυσχερείας.»

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γράφει καὶ ὁ πρωτοδικὸς κ. Π. Παλαμήδης ἐκ Ναυπλίου:

«Ἄξιμος, ἔχω λαθὼν τὰ πρῶτα φύλλα τῆς «Ἀναπλάσεως». Τὰ περιεχόμενα δ' ἐν αὐτοῖς, συνιδῶ πρὸς τὰς προσδοκίας μου καὶ τοὺς συντάκτας αὐτῶν, μὲ κατέθελεξάν. Ἀλλ' ἡ φιλοσοφικὴ διατριβὴ τοῦ περιπτουδάστου φίλου κ. Σκαλτσόνη ἐξάλλην με κατέστησεν, ὅστε δὲν ἔχω λόγους νὰ τὴν ἐπαινέσω ἐπαξίως. Ἐπιστρέφω ὑμῖν τὴν ἀγγελίαν μὲ 32 συνοδρομητάς, εὐελπιστῶ δὲ, ὅτι, προῖόντος τοῦ χρόνου, παλλασιασθήσονται.»

Ὁ δὲ ἀρχιμανθρῆτις κ. Γρ. Γῶρος γράφει ἐκ Βουδαπέστης τῇ 3ῃ Νοεμβρίου:

«Μετὰ πλείστῃς χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας ἔλαβον τοὺς πρώτους ἀριθμοὺς τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ ἐπισταμένως τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναγνούς, ἀλλὰ δὲ καὶ τὸν ὑψηλὸν καὶ ἅγιον καὶ ἐθνοσωτήριον σκοπὸν τοῦ Συλλόγου τούτου ἐπιγνοῦς; ἐδέξασα ἀπὸ καρδίας τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις ἐρώτησεν, ἐνίπνευσεν καὶ ἐνίσχυσε τοὺς ἰδρυτὰς τῆς «Ἀναπλάσεως», ἧτις διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῆς πρακτικῆς πίστεως, ὡς καὶ διὰ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ταῦτοχρόνως, θὰ δυνήθῃ, μετὰ τῶν ἄλλων ἀποτρεπτικῶν δυνάμεων, ν' ἀποσοθήσῃ ἀπὸ τὸν πολυπαθοῦς ἡμῶν γένου; τὸν ἐπερχόμενον μέγα καὶ φοβερόν βλεθρον, ἐνεκα τῆς ἐπιπολεύσεως θρησκευτικῆς ψυχρότητας καὶ ἠθικῆς διαφθορᾶς!

Οἱ ἀξιότιμοι καὶ φιλόχριστοι ἰδρυταὶ, προστάται, εὐεργεταὶ καὶ συνεργᾶται τοῦ Συλλόγου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν «Ἀναπλάσεως» ἔσονται, ἀναμφισβόλως, σωτήρες καὶ ἐλευθερωταὶ πολλῶν ὁμογενῶν, ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου ζυγοῦ τῆς δουλείας ἀθεμιτῶν καὶ διεθρίων παθῶν, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἀθεοφοβίας, καὶ τῆς παρομοιωτικῆς αὐτῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκογενειακῆς κακοπραγίας καὶ ἀθλιότητος!»

Ὁ δὲ κ. Ε. Πετροκόκκινος ἐγγράψας καὶ ἄλλα μέλη, ἀποδεχθεὶς δὲ καὶ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς ἀνταποκριτοῦ τοῦ Συλλόγου ἐν Μελιτῇ γράφει τῇ 3ῃ: «Ὡς παρὰ τῷ Πανελληνίῳ οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ «Ἀνάπλασις» εὐχε ἀσφαλτοῦς ὑποδοχῆς καὶ ἀπαντα τὰ ἐνταῦθα μέλη τοῦ Συλλόγου μὲν' ἐμοῦ εὐχονται, ὅπως αἱ προσπάθειαι

σας εξακολουθῶσι στεφόμεναι διὰ πλήρους ἐπιτυχίας ἐπ' ἀγαθῇ τῆς κοινωνίας.»

Ἡ δὲ διευθύντρια τοῦ ἐν Ἰάνθῃ παρθεναγωγείου κ. Στυλιανῆ Καραλή γράφει τῇ 8ῃ θβρίου: «Πᾶς Ἕλλην συναισθανόμενος τὴν σπουδαίωτητα τοῦ ἐθνικοῦ τούτου Συλλόγου ὑφείλει νὰ εὐλογῇ τοὺς συλλαβόντας τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἰδέαν, νὰ παρέχῃ δ' αὐτοῖς καθ' ἕσπον δύναται τὰ μέσα πρὸς παγίωσιν καὶ εὐρυτέραν ἐνεργεσίαν τοῦ Συλλόγου.»

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γράφει καὶ ὁ μητροπολίτης Νικαμηδείας κ. Φιλθέος.

«Μόλις χθὲς ἐφθάσεν ἐνταῦθα ἡ ἀπὸ τῆς 16 παρελθόντος Ὀκτωβρίου σεσημασμένη ἐπιστολὴ ὑμῶν μετὰ τῶν δύο φύλλον τοῦ περιοδικοῦ τῆς «Ἀναπλάσεως». Καὶ ἐκείνης δὲ καὶ τούτου ἡ ἀνάγνωσις κατεύφρανεν ἡμᾶς, διὸ καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς εὐχόμεθα ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εὐλογῇ τὸ ἔργον ἐπιτυχῶν ὑμᾶς εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν μετὰ ζήλου ἀπεδύθητε. Ἐν τούτῳ ζητεῖτε καὶ τὴν ἡμετέραν συνεργασίαν· εἰ καὶ τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν ἀποβαίνει δύσκολον οὐδὲ γὰρ πάντες ἀπόστολοι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, . . . ἀλλ' ἐπειδὴ πρέπει ὅπωςδὴ ποτε νὰ ἐνθαρρύνωμεν ὑμᾶς, δὲν ἀρνούμεθα αὐτὴν ἀπολύτως.»

Τῇ δὲ 7ῃ ὁ ἔμπορος κ. Δ. Γουναρόπουλος γράφει ἐκ Μασσαλίας, ἀποστείλας περὶ τοὺς 60 ἐλπίζομένους συνδρομητὰς: «Τὴν ἐπιστολήν σας μετὰ χαρᾶς ἀναγνοὺς σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ παμψηφεί ἐκλογὴν τοῦ συμβουλίου σας, ὡς τακτικοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἀναπλάσεως», ὅπου δέχομαι εὐχαριστῶς, ἐλπίζων νὰ φανῶ ἀξίος τῆς ἐκλογῆς σας καὶ νὰ ἀνέρω τὴν δραστηριότητα τῆς νεότητός μου, ὅτε ἐμαχόμεν ἐνθέρμως ὑπὲρ τῶν ἔργων τούτων τῆς εὐδαιμονίας.»

Τῇ δὲ 9ῃ Νοεμβρίου ἐν σπουδαίᾳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ γράφει ἐκ Βενετίας ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Σ. Νικοκόβουρας:

«Καὶ ἀληθῶς· εὐγενεστέρων ἰδέων δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ ἕστις ἐμβροθῶς ἐσκέφθη ἐπὶ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, εἰς ἣν εὐρίσκεται τὸ ταλαίπωρον ἡμῶν ἔθνος, ἕνεκα τῆς μεγάλης καὶ ἀσυγγνώστου ὀλιγωρίας καὶ ἀδρανείας, ἣν τινα εἶχον οἱ διέποντες κατὰ καιρὸν τὰ τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ἀφῆκαν καὶ θρησκείαν καὶ κληρὸν καὶ ἠθικὴν εἰς τὴν τύχην τῶν, εἰμὴ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐργασίαν εἰς τὸ πνευματικὸν ἐργαστήριον τοῦ Συλλόγου τοῦ εὐφρέστατα κληθέντος «Ἀναπλάσεως».

Ὁ δὲ δημοδιδάκκαλος κ. Α. Α. Πολύμερος γράφει ἐκ Σούρης τῇ 10ῃ: «Μετ' ἀφάτου χαρᾶς εἶδον ἐν τινὶ τῶν ἐνταῦθα ἐμπορικῶν καταστημάτων τὸ πολυτίμον ὑμῶν φύλλον «Ἀναπλάσεως». Δάκρυα χαρᾶς καὶ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἰδόντος, ὅτι ἤξιώθημεν καὶ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι νὰ ἔχωμεν Σύλλο-

γον, τοιοῦτον σκοπὸν ὄντως ἱερὸν καὶ μέγαν ἐπιδιώκοντα.»

Τῇ δὲ 11ῃ Νοεμβρίου οἱ ἐν Κων]στάλει βιβλιοπῶλαι κ. κ. ἀδελφοὶ Δεπάστα γράφουσιν ἡμῖν. «Ἐὶ καὶ ἀπποχολημένοι μὲ τὰς ἐργασίας τοῦ ἡμετέρου καταστήματος, ἀλλ' ὅμως ἐπιθυμοῦντες ὅπως καὶ ἡμεῖς συντελέσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου, δεχόμεθα τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν ὡς ἀνταποκριτῶν αὐτοῦ.»

Τῇ δὲ 17ῃ γράφει ἐκ Πατρῶν ὁ κ. Χρ. Ἀναστ. Ρηγόπουλος:

«Συγχαίρω ἐγκαρδίως καὶ εὐγνωμόνως τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ Συλλόγου «Ἀναπλάσεως». Καθίστατο ἀπόλυτος ἀνάγκη ἡ ἰδρυσις τοιοῦτου χρησιμωτάτου σωματείου. Ὄντως ἰσημέραι παρακαμᾷ τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα, κακαὶ ἐπομένως αἱ συνέπειαι εἰς τὸ κοινωνικὸν σῶμα. Ἔθε (καὶ τοῦτο ἐλπίζω μεγάλως), νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐν ὁμοιοῖα καὶ ἀδελφότητι συνεργασία τῶν πᾶσιν πρὸς ἀποσόβησιν τῶν κακῶν. Θεωρῶ μεγίστην ἔλλειψιν τὴν μὴ συνδρομὴν παντός δυναμένου, εἴτε ἠθικῶς εἴτε ὑλικῶς, εἰς τὸ εὐεργητικὸν καὶ σωτήριον τοῦτο Ἑλληνικὸν καθίδρυμα.

Θὰ ἐλάβετε βεβαίως ἀγγελίαν, ἐν ἣ ὑπεγράφη συνδρομητῆς εἰς τὸ Περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου. δηλῶ δὲ διὰ τῆς παρουσίας μου τὴν ἐφεσίν μου ὅπως ἐγγραφῶ ὡς μέλος καὶ συγχρόνως τὴν ἐπιχορήγησι ἐτησίως συνδρομῆς ἐκ δρ. (50) πεντήκοντα.»

Τοιαύτη ζωγραφεῖται καὶ διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὧν ἐλάχιστοι μόνον μέρος παρεθέμεθα, ἡ ὑποδοχὴ, ἥς ἔτυχε πανταχοῦ ἡ «Ἀναπλάσις». Ἐνταῦθα δὲ δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ εὐχαριστήσωμεν ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου τὸν ἐν Τεργέστη καθηγητὴν κ. Σ. Α. Οἰκονόμον, τὸν ἐν Λεβεντσόβη δήμαρχον κ. Γ. Κοντοβουνίσιον, τὸν ἐν Κερτέζη Καλαβρύτων κ. Γ. Α. Στροϊφτόμπολκον, τὸν ἐν Ἀργίνιφ σχολάρχην κ. Κ. Σταθόπουλον τὸν ἐν Γαργαλιάνοις ἑλληνοδιδάσκον κ. Ἀμβράζη καὶ τὸν ἐν Πρεβέζῃ ἔμπορον κ. Δ. Κ. Μαμμάτην διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐπατάσεως τῆς «Ἀναπλάσεως» ζήλον αὐτῶν. Ὁμοίως καὶ πάντας τοὺς ἀνταποκριτὰς, οἵτινες προθύμως ἀπεδέξαντο τὴν ἐκλογὴν τοῦ συμβουλίου. Παρκαλοῦμεν δὲ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, πρὸς οὓς ἐδηλώθη ὁμοία ἐκλογὴ νὰ γράψωσιν εἰς τὸν Σύλλογον ἐὰν ἀποδέχωνται ταύτην ἢ οὐ.

Πάντες δὲ οἱ λαβόντες καὶ ἀναγόντες τὸ φύλλον, ἐὰν μὲν ἔχωσι σκοπὸν νὰ γείνωσι συνδρομηταί, ἄς πέμψωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, εἰ δὲ μὴ, παρακαλοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσι τὰ φύλλα.

Ἴνα ὁ Σύλλογος προβῇ καὶ εἰς ἔξτερον αὐτοῦ πλὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἔργον ἔχει χρεῖαν 1000 τοῦλάχιστον δραχμῶν πρὸς παρασκευὴν ἐπίπλων ἰδίας αἰθούσης. Ἐξαιτεῖται πρὸς τοῦτο τὴν βοήθειαν τῶν δυναμένων.

Ἐκ τῆς Ἐπιτροπείας.